

Oktatásügyi Közvetítői Szolgálat

Beszámoló

az

Oktatásügyi Közvetítői Szolgálat

2009. évi tevékenységéről

A beszámoló elkészítésében közreműködtek:

Dr. Krémer András
Dr. Sárközi Gabriella
Kalányos Zsolt

Tartalomjegyzék

Tartalomjegyzék	2
Munkatársaink 2009-ben	4
Bevezető	6
Európai tendenciák	7
Hazai tendenciák	8
Az Oktatásügyi Közvetítői Szolgálat	10
Az oktatásügyi közvetítés jogszabályi háttere.....	10
Az Oktatásügyi Közvetítői Szolgálat feladatai (mediáció, tanácsadás, népszerűsítés, ügyterelés)	12
Az OKSZ működésének fejlesztése	17
Konfliktuskezelési tréning pedagógusok számára	18
Ügyeink	19
Az ügyek keletkezése 2009-ben	21
Az ügytípusok	21
Ügyeink statisztikája	40
Távolabbi céljaink	44
STATISZTIKA	45
MELLÉKLET a 2009. évi beszámolóhoz	48

„Nem maradhat normasértés válasz nélkül. Az iskolai normasértések kezelésére kikerülhetetlen a normasértés fokától függő átfogó, nyilvános, stabil és kiszámítható

- o közvetítő, konfliktust megelőző (mediáló),
 - o konfliktusmegoldó, a sértettet kártalanító (resztorációs),
 - o elkülönítő és
 - o elrettentő-büntető
- kezelési rend kidolgozása.

Igen indokolt egy mediációs Szolgálat létrehozása az iskolai tanuló–tanuló, tanuló–pedagógus és szülő–pedagógus konfliktusok terjedésének megelőzésére.”¹

„Ajánlatos, hogy a pedagógusképzés gyakorlati részében a normasértések kezelésére, a konfliktusok közvetítésének és megoldásának kreatív megtalálására, a sértettet kártalanító technikák elsajátítására különös figyelmet fordítsanak. Fontos biztosítani a pályakezdő pedagógusok számára a rendszeres tanácsadást és szupervíziót a munka közben adódó értékrendbeli és normasértési kérdések megítélésében és kezelésében. Egy központi „konfliktusalap” létrehozása indokolt, amelyből kirívó konfliktushelyzet után egyszerűen igényelhető, azonnali intézkedésként szervezett lehetőség biztosítható az érintett pedagógus(ok) regenerálódására, feltöltődésére és speciális képzésére.”²

„Ajánlatos az iskolai közösségek és értékrend megszilárdítását segítő program (egész napos iskola, szakkörök, projektek, Etikai Kódexek elfogadása, konfliktuskezelő, mediáló programok stb.)”³

„Ösztönözni szükséges az alternatív vitarendezési, konfliktuskezelési eljárások minél szélesebb körben történő megismertetését, alkalmazásuk kiterjesztését a közoktatás minden területén. Cél a tanulóközpontú, a pedagógus–diák–szülő-kapcsolatot, a demokratikus részvételt támogató oktatási környezet megteremtése.”⁴

„Az iskola nevelési funkcióinak bővítése: A helyreállító szemlélet, a békés konfliktusfeloldás technikáinak bevezetése és megismertetése mind az iskolai (diák–diák, tanár–diák, tanár–szülő), mind az otthoni konfliktusok feloldására.”⁵

¹ Szárny és Teher, Bölcsék Tanácsa Alapítvány, 2009., 84.

² Szárny és Teher, Bölcsék Tanácsa Alapítvány, 2009., 85. o.

³ Szárny és Teher, Bölcsék Tanácsa Alapítvány, 2009., 125. o.

⁴ Az Országgyűlés 88/2009. (X. 29.) OGY h a t á r o z a t a a Nemzeti Ifjúsági Stratégiáról, 48. o.

⁵ Az Országgyűlés 88/2009. (X. 29.) OGY h a t á r o z a t a a Nemzeti Ifjúsági Stratégiáról, 57.o.

Munkatársaink 2009-ben

NÉV	TELEFON-SZÁM	FAX	E-MAIL	SZOBA
Dr. Sárközi Gabriella jogi és szakmai tanácsadó, az OKSZ megbízott vezetője	222-3750	235-7283	sarkozi.gabriella@ofi.hu	302
Dr. Krémer András szakreferens, közvetítő	235-7283	235-7283	kremer.andras@ofi.hu	303
Kalányos Zsolt ügyfélkapcsolati referens	235-7284 és 06-80-204-976	235-7283	kalanyos.zsolt@ofi.hu	303
Pospis Mónika konfliktuskezelési tréner				

Dr. Sárközi Gabriella 2006-ban végzett jogászként, történészként és történelem tanárként az Eötvös Loránd Tudományegyetemen. Angol és francia nyelvvizsgával rendelkezik. 2009 februárjától az OKSZ munkatársa, júniustól megbízott vezetője. Szakterülete az oktatási jog, jogvédelem. E területen korábban az Oktatási Jogok Biztosának Hivatalában közoktatási jogi referensként dolgozott és számos konferencián előadást tartott oktatásjogi témában. PhD-disszertációját felsőoktatás-történetből írja az ELTE Művelődéstörténeti Doktori Program keretében. A gyermekvédelem területén bekapcsolódott az Együtt a Gyermekvédelemben c. folyóirat és a Magyar Pszichológusok Egyesületének munkájába. Mindezek mellett család-és gyermekvédelmi jogi témában előadásokat tart a Miskolci Egyetem Tanárképző Intézetének gyermekvédelmi pszichopatrónus szakirányú továbbképzési szakán és az ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kar mesterképzés család-és gyermekvédelem tanári szakirányú képzésén.

Dr. Krémer András az OKSZ megalakulásától (2004. január 1.) 2009. április 30-ig az OKSZ vezetőjeként és mediátoraként dolgozott, jelenleg az OKSZ közvetítője. Szakterülete a konfliktuskutatás, konfliktuskezelés, konszenzuseresés, kollektív probléma megoldása, elméleti és gyakorlati kérdései. E tárgyban az elmúlt években számos képzésben vett részt hallgatóként és trénerként egyaránt, amelyek során több nemzetközi és hazai szervezet is elfogadta mediátorként, trénerként. PhD-disszertációját a konfliktus, kommunikáció témákhoz szorosan kötődő társadalmi hatásvizsgálatok témakörében készítette. 2005 óta az Országos Mediációs Egyesület elnöke. Több mint tizenöt éve foglalkozik az alternatív vitarendezés gyakorlati alkalmazásával, több mint huszonöt éves egyetemi oktatói tevékenysége során – többek között – fejlesztette és oktatta az alternatív vitarendezés tárgyakat, főiskolai tanár. Közvetítői minőségében eddig mintegy 450 vita megoldásában vett részt. Az oktatásügyi vitákon belül számos egyéni (szakmai, szervezeti, vezetői, munkaügyi, tanulói, szülői és pedagógust érinti) valamint intézményi vitában segítette a vitás feleket.

Kalányos Zsolt érettségi után (Gandhi Gimnázium) gyakornokként kezdett dolgozni a Hátrányos Helyzetű és Roma Gyermekek Integrációjáért Felelős Miniszteri Biztos Hivatalban, Mohácsi Viktória mellett. Két évvel később ez a munka kiegészült a Hagyományok Házában végzett fordítói munkával: az archív cigány (beás, romani) énekeket és meséket fordította magyar nyelvre. Ezt követően egy éven át dolgozott a European Roma Rights Centerben gyakornokként. 2006-ban a Magyarországi Cigányokért Közalapítványnál tevékenykedett programasszisztensként, ahol a beérkezett pályázatok feldolgozásával és információk nyújtásával foglalkozott. Jelenleg „Az alternatív vitarendezés, az érdekalapú tárgyalás és a resztoratív technikák bevezetése szakképző intézmények működési és nevelési gyakorlatába” elnevezésű projekt és az OKSZ ügyfélkapcsolati referense, valamint a Pázmány Péter Katolikus Egyetem joghallgatója.

Bevezető

A magyar oktatáspolitikai döntéshozói az oktatásügyi közvetítői szolgáltatást hozzáférhetővé tették, szervezeti kereteit 2004-re létrehozták. E szándék szerint - összhangban a nemzetközi ajánlásokkal, azóta bizonyos vonatkozásokban követelményekkel – az állam elsőrendűen érdekelt abban, hogy az oktatásügy szereplői vitáikat, konfliktusait gyorsan (a bírósági, hatósági és más jogorvoslati eljárásoknál gyorsabban) legyenek képesek megoldani, azonban a felektől nem elvárható, hogy piaci alapon vegyék igénybe a szolgáltatást, ezért az Oktatásügyi Közvetítői Szolgálat ingyenesen biztosít mediátort számukra a konfliktus rendezésére. A jogi eljárások ugyanis sok esetben jelentős hátrányokkal, időben elhúzódva, kevésbé hatékonyan képesek csak a vitás ügyekben az érintettek számára rendezni az adott helyzetet. Az oktatásügyben a jogi eljárás lezárásának időpontjára olyan helyzet állhat elő, amelyben már nem állítható vissza a vita keletkezésekor jogosnak ítélt igény, így pl. a tanulónak az osztályba való elhelyezése, az iskolába való felvétele, vagy egy fogyatékos gyermek elmaradt fejlesztése nehezen korrigálható. Más esetben a jogi eljárás olyan állami többlet költségeket okozhat, hogy azok jelentősen megterhelik az állami költségvetés oktatási fejezetét, ezek a többletköltségek azonban egy eredményes mediáció során, amelyben a felek önkéntesen, a jogszerű állapotot helyreállító megállapodást kötnek, nem merülnének fel.

A szakmai tapasztalatok szerint az olyan ügyekben, ahol az alternatív vitarendezés alkalmazásra kerül, jobb, a felek és az oktatáspolitikai szempontjait magasabb szinten érvényesítő eredményre vezetnek, mint a hagyományos jogi, hatósági utak, miközben jelentős költségmegtakarítást érhetnek el. E területeken a költségeket általában az állam vállalja magára, hiszen a költségmegtakarítások döntően az állam oldalán jelentkeznek, akkor is, ha az nem közvetlenül az Oktatási és Kulturális Minisztérium költségvetési keretében, hanem önkormányzatok, hatóságok, bíróságok és más intézmények költségeiben keletkeznek. Ezen megfontolások mentén a nemzetközi gyakorlat úgy jellemezhető, hogy az államigazgatás oktatási ügyekkel foglalkozó intézményei erős ügyterelő funkciót töltenek be, amelynek során a felmerült vitákat az alternatív vitarendezés intézményeibe, eljárásaiba terelik.

Európai tendenciák

Az Európai Charta a Demokratikus és Erőszakmentes Iskoláról (Strasbourg, 2004. 07. 16.) követelményként fogalmazza meg az iskolai konfliktusok alternatív módon történő rendezését. A Charta szerint minden demokratikus iskolának rendelkeznie kell egy, a diákok, tanárok, szülők és – ahol ez lehetséges – az iskolaközösség más tagjainak képviselőiből álló, demokratikusan megválasztott döntéshozó testülettel. E testület minden tagja szavazati joggal bír. Egy demokratikus iskolában a konfliktusokat erőszakmentes és konstruktív módon, az iskolaközösség minden tagjával való együttműködés jegyében oldják meg, ezért minden iskola rendelkezik egy képzett szakemberekből és diákokból álló csoporttal, amely tanácsadás és közvetítés útján közbenjár a konfliktusok megoldásában és megelőzésében. Minden erőszakos esetet kivizsgálják, haladéktalanul kezelnek és nyomon követnek, tekintet nélkül arra, hogy a diákok vagy az iskolaközösség más tagjai az érintett felek. Az Európa Tanács Oktatási Charta-ja értelmében tehát az oktatás szereplői számára biztosítani kell a mediáció és más alternatív vitarendezési eljárások elérhetőségét, de hasonlóak a trendek az önkormányzati ügyek, a környezetvédelem, a szociális területek, vagy a büntetőügyek területén is.

A Charta mellett Európa Tanácsi és Európa Parlamenti irányelvek általánosságban szabályozzák a közvetítést, amelyet kiterjesztő módon javasolt alkalmazni minden mediációs eljárásban. Ilyen a 2008/52/EK irányelv is, amely a polgári és kereskedelmi ügyekben végzett közvetítés egyes szempontjairól szól. Más nemzetközi ajánlások pedig kifejezetten a családon belüli mediációra, resztoratív (helyreállító) eljárások alkalmazására tesznek javaslatot fiatalok bűnelkövetőkkel szemben indított eljárások során.

A fejlett világ - az USA, és az utóbbi időben különösen az EU - a modern demokratikus jogállamiság működésében egyre növekvő szerepet és jelentőséget tulajdonít az alternatív vitamegoldási eljárásoknak, konfliktuskezelésnek. A társadalmakban felmerülő vitás ügyek feloldásában az egyik leghatékonyabb eljárásnak bizonyult az egyeztetés, ahol a vitás felek által közösen felkért (elfogadott) pártatlan, független harmadik fél (mediátor, arbitrátor, conciliator, stb.) egyezséget hoz létre a felek között. Az így kialakított egyezés – az egyeztető eljárást alkalmazó országokban - a hatósági, bírósági döntéseknél nagyobb elfogadottságot élvez, vagyis nagyobb eséllyel tartják be a felek, így sikeresen rendez a konfliktussal érintett viszonyokat, ezzel lehetővé téve a további együttműködést. Ennek kitüntetett jelentősége van az oktatás területén, pl. kistélepülések oktatási szereplői (fenntartó, intézmény, pedagógusok, gyerekek, szülők) között, ahol a viták után nem lehetséges a partnerek lecserélése úgy, mint a gazdasági szerződések jelentős részében. Ráadásul, mindezt töredék ráfordítások mellett, mintha más intézmények bevonására lett volna szükség (bíróság, közigazgatási, ombudsmani hivatalok, minisztériumi apparátusok, érdekvégyesítő szervezetek, demonstrációk nyomásgyakorlása, stb.). Mindezek alapján a nemzetközi, igazságszolgáltatási, államigazgatási és ágazati szakmai szervezetek is felhívják a figyelmet arra, hogy az állami irányítás, a kormányzati intézmények elsőrendű érdeke és feladata a viták

lehetőség szerinti alternatív vitarendezési eljárásokba terelése. Ezt az országok megtehetik a jogi szabályozás révén (a magyar jogrend mintegy tizenöt különféle jogterületen szabályoz valamilyen alternatív vitarendezési eljárást), az állami intézmények tájékoztatása, ügyfélkapcsolati gyakorlata közben, és intézmények működtetése, illetve támogatása keretében. További lehetőségként az EU-tagállamok számolnak azzal is, hogy azokban a viszonyokban, ahol az állam (képviselője, intézménye, stb.) az egyik fél, ott ebben a minőségében kezdeményezi, hogy a felek, a viták felmerülésének esetére, előzetesen is megállapodjanak az alternatív vitarendezési eljárás alkalmazásában.

Hazai tendenciák

A közvetítői tevékenység ma már a polgári jogvitákban, büntető ügyekben és közigazgatási eljárásokban is alkalmazható hazánkban. A közvetítői tevékenységről szóló 2002. évi LV. törvényben szabályozott közvetítői eljárás tág körben teremti meg a *polgári jogi jogviták* rendezésének lehetőségét alternatív vitarendezési módszerrel. Az elmúlt években ugrásszerűen nőtt az alternatív vitarendezési eljárások alkalmazásának jelentősége a jogviták különféle területein, legújabb hazai fejleményként a büntető ügyek jelentős csoportjaiban indult meg a közvetítői eljárás alkalmazása. Meg kell jegyezni, hogy a mediáció megismertetésének szükségességéről már 2003-ban megszületett a társadalmi bűnmegelőzés nemzeti stratégiájáról szóló 115/2003. (X. 28.) OGY határozat.

A büntető ügyekben alkalmazott közvetítői tevékenységről szóló 2006. évi CXXIII. törvény alapján alkalmazott mediációs, resztoratív technikák elemei analógia szerint alkalmazhatók más, nem büntető ügyekben, így pl. oktatási konfliktuskezelés során. Az oktatásügy szereplőinek körében a normaszegéssel összefüggésben a konfliktusos helyzetek megoldására felmerülhet – a leginkább büntetőügyekben alkalmazott - helyreállító (resztoratív) technikák alkalmazása, amelynek jellemzője, hogy az érintettek szükségleteiből indul ki, és közvetlen részvételükre épít. A resztoratív technika alkalmazásának alapja az, hogy az elkövető, ha beismeri tettét, megbánást tanúsít és a felelősséget vállalja, a sértettel együttműködve részt vehet az általa okozott kár helyreállításában. Az eljárás ahhoz segíti hozzá az elkövetőt, hogy megértse, milyen hatása van cselekményének a sértett(ek)re, hogyan teheti jóvá, és miként lehet a hasonló helyzeteket a jövőben elkerülni.

Kiemelendő továbbá a hazai konfliktuskezelési gyakorlatban a kollektív munkaügyi viták köre, amelyekben egy állami fenntartású közvetítői listát működtető intézmény, a Munkaügyi Közvetítői és Döntőbírói Szolgálat (MKDSZ) látja el a közvetítői feladatokat 1996 óta. A közvetítés, mint szolgáltatás az MKDSZ esetében (kollektív munkaügyi problémák mediálása), és a gyermekvédelem által működtetett mediáció esetében is ingyenes.

Az oktatásügy szereplői körében számos olyan egyéb szakmai-, érdekviták, konfliktusok merülnek fel, amelyek megoldása nem az említett 2002. évi LV., vagy a 2006. évi CXXIII. törvényben meghatározott ügýtípusok konfliktuskezelési technikáival oldhatók fel, hanem

oktatásügyi közvetítői tevékenység igénybevételével, vagy az iskolai gyakorlatba beépített alternatív vitarendezési technikák alkalmazásával. Feltétlenül megemlítendő, hogy mára megjelentek azok az oktatási ügyekkel is foglalkozó hatóságok és intézmények (Oktatási Hivatal, Egyenlő Bánásmód Hatóság), amelyek szintén egyre nagyobb lehetőséget látnak a területük alá tartozó hibás gyakorlatok feloldásában a mediáció alkalmazására. Ezt nagymértékben alátámasztják a nemzetközi tapasztalatok, amelyek a közvetítést határozottan a legjobb gyakorlatok közé sorolják.

A mediáció lehetőséget ad a feleknek arra, hogy jobban megértsék egymás álláspontját. Ez gyakran segít javítani a kommunikációt a konfliktusban érintettek között, akik olyan kooperatív megoldást találhatnak, amely jobb jövőbeni kapcsolatokhoz vezet. A mediáció rugalmas és megengedi, hogy ne csak az „ügyel” foglalkozzanak a felek, hanem az okokkal is, így jobb, kreatívabb megoldások születhetnek az egyeztetés folyamán. Ha a konfliktussal érintettek időben igényelnek alternatív vitarendezési technikákat, a mediáció segíthet elkerülni az eskalációt, és a probléma elmérgesedését. A mediáció előnye nem utolsó sorban az is, hogy egy konfliktuskezelő eljárás nagyságrendekkel olcsóbb és gyorsabb más hatósági eljárásoknál. Történtek kísérletek a világ egyes országaiban, hogy az ilyen esetekre eljárás-ökonómiai számításokat végezzenek, ezek minden esetben azt bizonyították, hogy a közvetítői eljárás költségei nem is mérhetők más eljárásokhoz képest. Ilyen összevetések megtétele indokolt lenne a hazai viszonyok között is, bár a költségek összesítése nem egy intézményben, vagy költségvetési sorban jelenne meg. A szakminisztérium ráfordításain kívül a költséghatékonyság megjelenik a közigazgatási hivatal, a bíróság, a családsegítő, és más érintett intézmények ráfordításaiban.

Az Oktatásügyi Közvetítői Szolgálat

Az Oktatásügyi Közvetítői Szolgálat (OKSZ) 2004 óta működik, jelenleg az Oktatáskutató és Fejlesztő Intézetben belül (OFI). Az OKSZ-t, az Oktatási Minisztérium hozta létre azért, hogy az oktatás szereplői számára elérhetővé tegyen korszerű vitarendezési eljárásokat, amelyek jó esélyt adnak a viták hatékony, szakszerű, költségmentes - valamennyi fél számára elfogadható - megoldására. Az OKSZ működése feletti kontroll az Oktatási és Kulturális Miniszter felügyeletén keresztül valósul meg, anélkül azonban, hogy az OKSZ önállóságát, működése során pártatlanságát, függetlenségét korlátozná. Az OKSZ fejlesztését támogató az OFI középtávú stratégiájában (2008-2013) célul tűzte ki az OKSZ-nek, mint szervezeti egységnek a bővítését, munkafeltételeinek javítását.

Az oktatásügyi közvetítés jogszabályi háttere

Nagy előrelépésnek számít a magyar oktatási konfliktuskezelés terén, hogy az OKSZ-hez fordulás joga 2009-ben már az oktatási szereplők jogaként szerepelt a köz- és felsőoktatási jogszabályokban. Az OKSZ tevékenységének megismertetéséhez, jogszabályi megalapozottságához legnagyobb lépést a Felsőoktatási törvény és a Közoktatási törvény módosítása jelentette, amely oktatási jogként deklarálta az Oktatásügyi Közvetítői Szolgálathoz való fordulás jogát. A közvetítés olyan sajátos konfliktuskezelő, vitarendező eljárás, amelynek célja a felek közötti vita rendezésének megoldását tartalmazó írásbeli megállapodás létrehozása. Az eljárásban közvetítő vesz részt, akinek feladata, hogy pártatlanul, lelkiismeretesen, legjobb tudása szerint közreműködjen a felek közötti vitát lezáró megállapodás létrehozásában.

A felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény 46. § (7) bekezdés e) pontja szerint a hallgatót megilleti az érdekvérvényesítés és a jogorvoslat joga, e körben különösen, hogy igénybe vegye az oktatásügyi közvetítői Szolgálatot. Ugyanezen törvény 75. § (2) bekezdése szintén rögzíti, hogy a hallgató jogainak sérelme esetén igénybe veheti az oktatásügyi közvetítői Szolgálatot. E jogosultság a felsőoktatási intézmény dolgozóit is megilleti, a törvény 82. § (1) bekezdés d) pontja úgy rendelkezik, hogy a felsőoktatási intézmény minden alkalmazottjának joga, hogy igénybe vegye a Szolgálatot. A felsőoktatási törvény szerint az oktatásügyi közvetítői Szolgálat célja, hogy elősegítse az e törvényben meghatározott jogokkal kapcsolatban keletkezett vitás ügyek rendezését, feltéve, hogy a vitás ügy rendezése nem tartozik más külön törvényben szabályozott közvetítői vagy békéltetői eljárásra.

A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény 13. § (6) bekezdése szülői jogként nevesíti az oktatásügyi közvetítői Szolgálathoz fordulás lehetőségét: a szülő joga, hogy saját vagy gyermeke ügyében, valamint a közérdekű igényérvényesítés⁶ során igénybe vegye az oktatásügyi közvetítői Szolgálatot.

Az oktatásügyi közvetítői Szolgálathoz fordulás lehetőségét még egy helyen megtaláljuk, mégpedig a nevelési-oktatási intézmények működéséről szóló 11/1994. (VI. 8.) MKM rendelet 6. §-ában, amely szerint, ha a nevelési-oktatási intézmény a gyermeket, tanulót veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, vagy a gyermekközösség, illetve a tanulóközösség védelme érdekében indokolt, segítséget kérhet a gyermekjóléti Szolgálattól, illetve az oktatásügyi közvetítői Szolgálattól vagy más, az ifjúságvédelmi, családjogi területen működő Szolgálattól.

Az OKSZ működésével kapcsolatban a törvények további jogalkotási feladataként jelölik meg az oktatásügyi közvetítői eljárás igénybevétele jogszabályi háttérének kidolgozását. A felsőoktatási törvény szerint a szakminiszter felsőoktatás-szervezési feladatai körében működteti az oktatásügyi közvetítői Szolgálatot, és a Kormány kap felhatalmazást arra, hogy az oktatásügyi közvetítői Szolgálato(ka)t rendeletben jelölje ki. A közoktatási törvény 94. §-a alapján szintén az oktatásért felelős miniszter feladata szabályozni az oktatásügyi közvetítői Szolgálat igénybevételeinek rendjét, feladatait és működését.

⁶ A szülőt megilleti a közérdekű igényérvényesítés joga. A közérdekű igényérvényesítés joga alapján a szülő - a közérdekű kérelmekkel, panaszokkal és bejelentésekkel kapcsolatos eljárásokra vonatkozó rendelkezések szerint - eljárást indíthat, vizsgálatot kezdeményezhet az intézmény vezetőjénél, az intézmény fenntartójánál, a jegyzőnél, a főjegyzőnél, a közoktatási feladatkörében eljáró oktatási hivatalnál vagy más hatóságnál minden olyan esetben, amikor konkrétan nem határozhatók meg a jogaiban sértett személyek, illetve a veszélyeztetett személyek köre.

Az Oktatásügyi Közvetítői Szolgálat feladatai (mediáció, tanácsadás, népszerűsítés, ügyterelés)

A Szolgálatnak négy fő célja van; a szolgáltatás biztosítása, tanácsadás, tájékoztatás, valamint a hatékony ügyterelés kiépítése.

Az OKSZ legfőbb feladata, hogy állandó szolgáltatásként nyújt **mediációt** (ingyenes oktatásügyi közvetítést), és mediációval kapcsolatban **tanácsadást** azon oktatási szereplők számára, akik konfliktusrendezésükben az OKSZ-t közvetítőként felkérnek. A mediációban a közvetítő (mediátor) tevékenységének célja, hogy a vitában álló felek között a bizalmat és a kommunikációt helyreállítsa, és ezáltal az oktatásügyi vitát feloldja. Az OKSZ jelenleg költségmentes megoldást kínál a vitában álló feleknek. A térítésmentes szolgáltatás mértéke 12 – nem feltétlenül egymást követő - tárgyalási nap (ide nem számítva a tárgyalást megelőző előkészítő üléseket). Az ingyenes tárgyalási napok magas számának megállapítását az indokolja, hogy az oktatási konfliktusban érintett felek általában időben kötöttebbek, ezért az oktatásügyi közvetítőknek igazodniuk kell ahhoz, hogy az oktatás területén nehezebben összeegyeztethető a közvetítés időpontja, időtartama, vagyis több rövidebb tárgyalásra kell számítani.

Egy oktatási konfliktus esetén a felek önkéntes felkérésére az OKSZ közvetítője, mint egy külső, független, semleges fél, általában eredményesen működik közre a felek érdek-, vagy jogvitájának rendezésében. A felek védelme érdekében a mediátort teljes körű titoktartási kötelezettség terheli a közvetítői törvény és az OKSZ-re vonatkozó szabályozás értelmében, valamint a mediátor az OKSZ Etikai Kódexét is magára nézve kötelezőnek fogadja el (az Etikai Kódex az OKSZ honlapján elolvasható). Fontos megjegyezni, hogy azzal, hogy a felek felkérnek az OKSZ közvetítőjének közreműködését, nem mondanak le jogorvoslati jogaikról, vagyis a vita sikertelen rendezése után akár hatósághoz, bírósághoz, ombudsmanhoz is fordulhatnak jogaik érvényesítése érdekében.

Az oktatási konfliktus bármely oktatási szereplők között felmerülhet. Közvetítésre felkérés érkezik tanulótól, gyermek szülőjétől, (óvoda)pedagógustól, intézményvezetőtől, fenntartótól (egyház, önkormányzat, alapítvány), de felkérés történhet gyámügyi intézménytől, nevelési tanácsadótól, ifjúságvédelmi felelőstől, rendőrségtől, akár tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottságtól is, ha az oktatási konfliktusban közvetlenül érintett. 2009-ben felkérést történt Oktatási Hivatal felől és gyermekvédelmi szakembertől is.

Az oktatási konfliktus számos területen kialakulhat, lehet az egy intézmény-átalakítás, - bezárás kapcsán kialakult vita, vagy oktatási intézmény és fenntartója közötti konfliktus, vagy akár a nevelési-oktatási intézmény szerződesei, belső dokumentumai körül kialakult vitás kérdések. Mindezek mellett az OKSZ-t igénybe lehet venni akár fegyelmi ügyet követő, vagy megelőző egyeztetés során, egyéni szakmai-, munkaügyi és egyéb (jog)viták kialakulásakor, moderálást igénylő megbeszélések esetében.

Hogyan lehet igénybe venni az OKSZ szolgáltatásait? A felkérést, a közvetítő közreműködésének elfogadását a vitában álló feleknek egyezős akaratuk kinyilvánításával, írásban kell megtenniük az OKSZ felé (a felkérő nyilatkozat a honlapról letölthető). A felkérés után a felek a közvetítővel együttesen határozzák meg a közvetítés helyét, kezdetének idejét. A közvetítési eljárás lezárása alapvetően és elsődlegesen azon a napon zárul le, amikor a felek a megállapodást aláírják.

Az OKSZ a konfliktusok kialakulásának **megelőzésben** is szerepet vállal azzal, hogy segíti a munkahelyi, intézményi, illetve az intézmény és fenntartója közötti béke megőrzését, ezért ilyen igény esetén szakmai tanácsadást, tájékoztatást nyújt a munkaügyi kapcsolatokról, intézményi kapcsolatok körébe tartozó kérdésekben.

Az OKSZ szolgáltatása nemcsak a mediációban és a tanácsadásban merül ki; egy hosszú távú stratégia részeként a szolgáltatás folyamatos bővítésével az OKSZ **népszerűsíti** a konfliktuskezelést, a közvetítés és mediáció, mint új tevékenységek, ismeretek meghonosításának, elterjesztésének elősegítését és aktívan részt vesz a pedagógusok érzékenyítésében az alternatív vitarendezési módszerek iránt. Pedagógiai szakmai napokon, konferenciákon, szülői értekezleteken, szakmai tárgyalásokon, iskolai fórumokon számos alkalommal mutatta be az OKSZ tevékenységét az oktatás szereplőinek. Az OKSZ munkatársai idén 60 rendezvényen vettek részt, így például az Oktatás Hete Gyermekünk jövője kiállításon a BNV-n, az Alternatív vitarendezés c. projekt rendezvényein; bekapcsolódtak az Állampolgársági Részvétel Hetébe, és a legtöbb helyen előadást tartottak az OKSZ munkájáról. Mindezek mellett az OKSZ munkatársai részt vettek az OFI Erőszakmentes Mozgalmának bemutatkozó rendezvényein (Kaposváron, Somogyváron, Szegeden és Szombathelyen), ahol az oktatási konfliktusokról és konfliktuskezelésről beszélgettek a résztvevő pedagógusokkal (a rendezvényekről lásd a mellékletet).

2009-ben az oktatási konfliktuskezeléshez kapcsolódó **jogalkotási** folyamat egyeztetéseiben és a közvetítési törvény végrehajtási rendeletének megalkotásában is aktívan részt vett a Szolgálat.

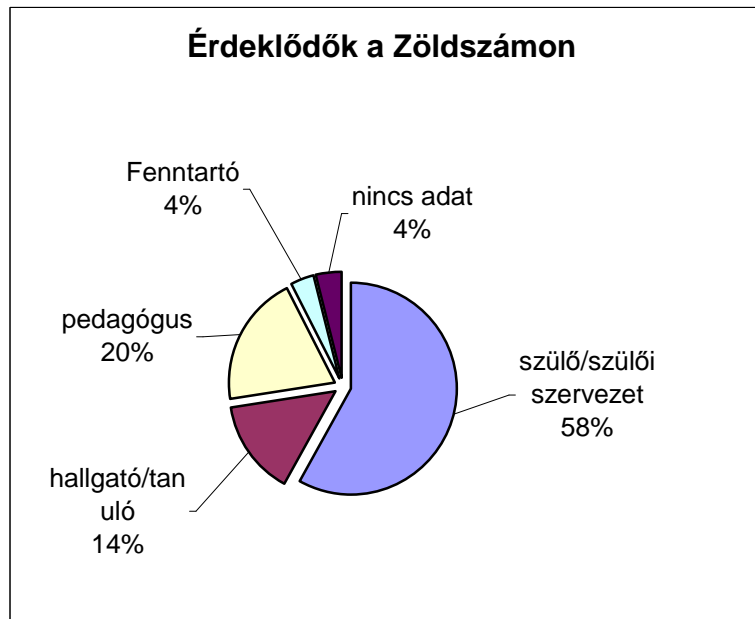
Az OKSZ további prioritása, hogy az oktatási problémák a legmegfelelőbb fórum elé kerüljenek, vagyis minél előbb megoldódhassanak az adott problémához leginkább értő intézmény segítségével, ezért 2009-ben az OKSZ több együttműködést kötött oktatási ügyekkel foglalkozó intézményekkel. Az ügyek megoldásának hatékonyságát nagyban segítik az intézmények közötti együttműködések, amelyekkel a párhuzamos zajló eljárások is kiküszöbölhetőek. Az OKSZ-ben az elmúlt évek során hatékonyabbá váltak az **oktatási témájú ügyek terelése** oly módon, hogy az adott oktatási problémát a legmegfelelőbb fórum elé próbálja irányítani, amennyiben konfliktuskezelésre nincs mód vagy igény. Az ügyek hatékony terelése, és a párhuzamos eljárások kiküszöbölése érdekében oktatási ügyekkel foglalkozó más szervekkel szoros együttműködés alakult ki, így az Egyenlő

Bánásmód Hatósággal, a Munkaügyi Közvetítői és Döntőbírói Szolgálattal, az Oktatási Jogok Biztosának Hivatalával, az Oktatási Hivatallal, a Doktoranduszok Országos Szövetségével és a Hallgató Ügyvédjével. Az Oktatási Jogok Biztosának Hivatalával és az Egyenlő Bánásmód Hatósággal az OKSZ-nek 2009-ben több közös ügye volt, amelyeknek szakmai konzultálása – az ügyfél beleegyezésével - telefonon történt meg az érintett ügyintézővel, ez az ügy megoldásának hatékonyságát nagyban megnövelte.

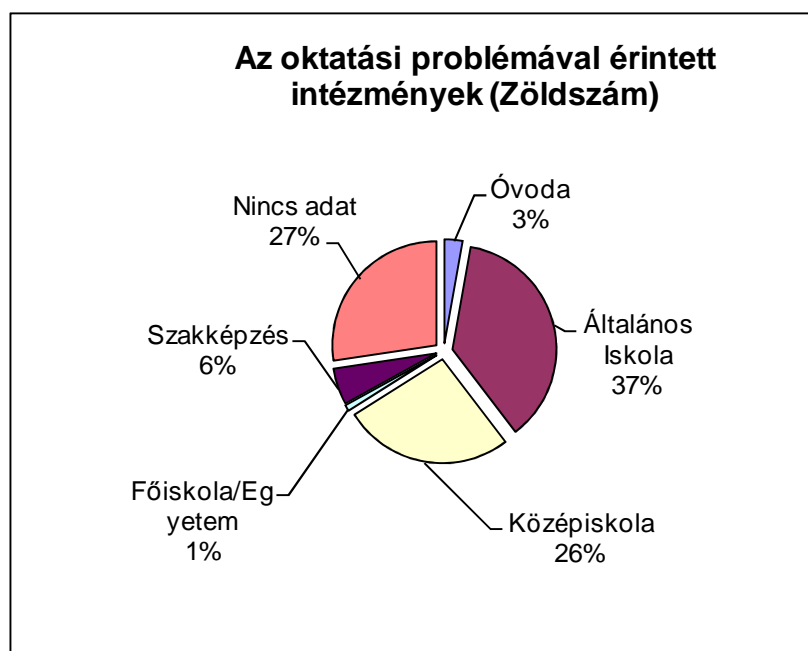
Az OKSZ tevékenységét a fent említett intézményeken túl a pedagógus szakszervezetek is üdvözlik, a szakszervezetek mellett az OKSZ szakmai együttműködést alakított ki minisztériumokkal, városi, települési és megyei önkormányzatokkal, szakmai és civil szervezetekkel is.

A hatékony ügyterelést 2009-ben segítette az OFI **Zöldszáma** (06-80-204-976), ahol oktatáshoz értő szakemberek részletes **tájékoztatást** nyújtanak az oktatási jog- és érdekérvényesítési fórumokról, illetve a megfelelő fórum elé irányítják az adott oktatási problémát. Általánosságban elmondható, hogy az oktatási problémák egyik gyökere a tájékozatlanság, ezért 2008-ban az OFI-ban célként fogalmazódott meg egy Zöldszámos telefonvonal működtetése, amely 2009-ben már várta az oktatási szereplők hívásait. Az ingyen hívható telefonszámot diákok, szülők, igazgatók és pedagógusok is hívhatják, ha problémás helyzetbe kerülnek. A vonal túlsó végén szakemberek várják a hívásokat minden nap, ők segítik azokat, akik úgy érzik, hogy nem tudják oktatási konfliktusaikat megoldani. Az OFI munkatársai tájékoztatást nyújtanak az oktatási érdek- és jogérvényesítési lehetőségekről, és amennyiben szükségesnek ítélik az OFI-ban működő OKSZ oktatásügyi mediátorainak (közvetítők) igénybevételét javasolják. Az OFI szakemberei elsősorban azok hívásait várják, akik az oktatási konfliktusaikat nem tudják megoldani.

Az elmúlt egy évben rengeteg hívás érkezett a Zöldszámra. Az esetek nagy többségében információnyújtásra, jogi vagy oktatási tanácsadásra került sor. A Zöldszám indulásakor sok kezdeti nehézséggel kellett szembe nézni, mivel az országban akkor szinte egyedülálló módon indult be ez a szolgáltatás. Minden várakozást felülmúlt az induláskori – 2009 februári, márciusi – beérkező hívások száma, ami valószínű, hogy a sajtóban közzétett felhívásnak volt köszönhető.

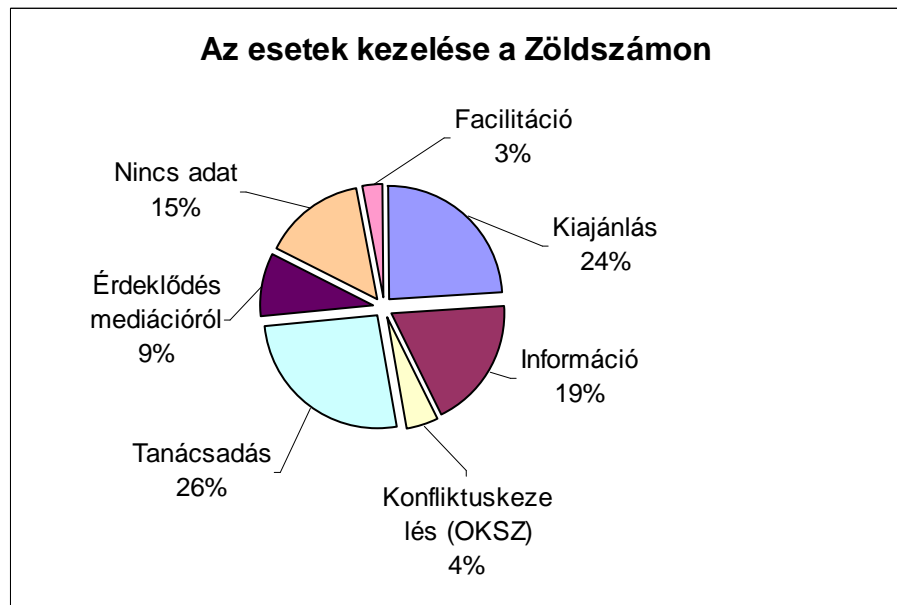

A Zöldszámon érdeklődők döntő többségben szülők voltak, akik gyermekeik oktatásával kapcsolatos jogi kérdéseket tettek fel. A pedagógusoktól is túlnyomó részt jogi, munkajogi tárgyú kérdések futottak be a Zöldszámra, jogérvényesítési fórumok felől érdeklődtek. A Zöldszám telefonhívásainak tapasztalatai alapján az OFI hosszabb távú célként tűzte ki a Zöldszám magas színvonalú oktatási információs központként való működtetését, hiszen az oktatási szereplők részletes és pontos tájékoztatása sokszor konfliktust előz meg.

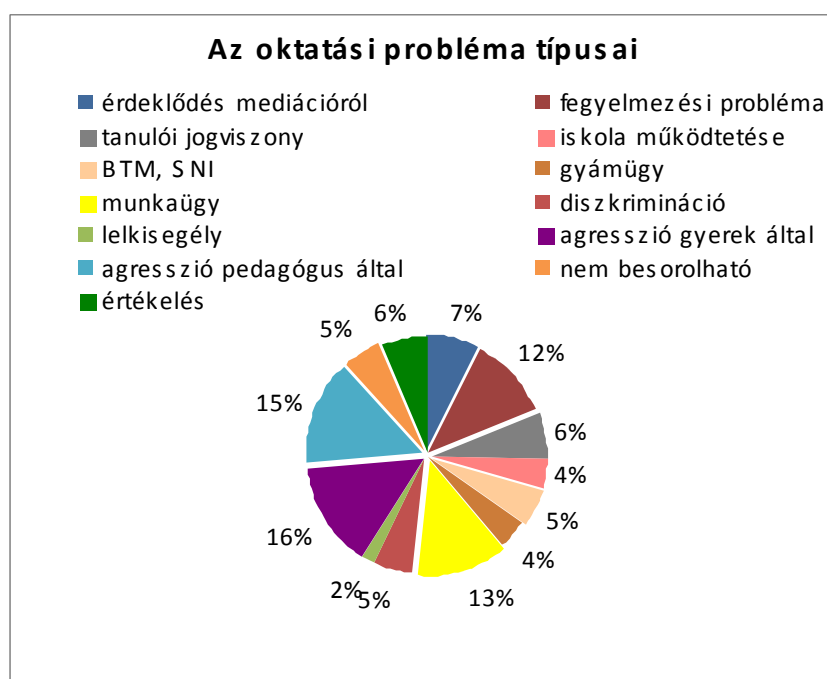
Döntő többségben a közoktatásból keresték az oktatási szereplők a Zöldszámot. A felsőoktatási tárgyú kérdések szinte elenyészőek voltak. Ennek magyarázata, hogy a felsőoktatási hallgatók problémáikkal az egyetemi HÖK-öket, a Hallgatói Információs

Központot és a Hallgató Ügyvédjét is megkereshetik, számukra több fórum áll rendelkezésre, mint a közoktatási szereplők számára.

Az esetkezelések ábráján látszik, hogy a legnagyobb szükség tanácsra volt. A tanácsadások döntő többségben oktatásjogi tárgyúak voltak, emellett még előfordult mediációval kapcsolatos tanácsadás és tájékoztatás. Az esetkezelések között szereplő 'kiajánlás' azt jelenti, hogy az ügy egy olyan fórum elé lett irányítva, ami az ügyben hatáskörrel rendelkezik: tanulási képességet vizsgáló szakértő is és rehabilitációs bizottság, nevelési tanácsadó, Oktatási Hivatal, szakminisztériumok, Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet, Oktatási Jogok Biztosának Hivatala, Egyenlő Bánásmód Hatóság.

A Zöldszámon előfordult oktatási problémák a következő típusokba sorolhatók.

A jogi és egyéb tanácsadást, tájékoztatást egyrészt szülők kérték pedagógusi agresszió vagy gyermeküket ért diszkrimináció kapcsán. Másrészt pedagógusok is tanácsra szorultak tanulók fegyelmezési problémái, agressziója miatt, illetőleg saját munkaügyi tárgyú problémájukban vártak segítséget.

A több száz hívás megerősítette azt, hogy egy **ingyen hívható közoktatási információs vonalra** milyen nagy szükség van Magyarországon, ahonnan az oktatási szereplők segítséget kérhetnek ahhoz, hogy el tudjanak igazodni a jogi szabályozásban. A Zöldszám tapasztalatai azt is mutatják, hogy **alacsony a jogtudatosság** az oktatás területén, az emberek megerősítésre várnak, tanácsot kérnek, hogy milyen fórum elé vigyék az ügyeiket.

Az OKSZ működésének fejlesztése

2009 folyamán több változás érintette az Oktatásügyi Közvetítői Szolgálat működését; új honlap készült (oksz.ofi.hu), ahol a látogatók elolvashatják az évente megjelenő beszámolókat, valamint gyakran ismételt kérdések segítik az eligazodásban, illetőleg egy házirendajánlás mutatja meg, miként lehet az iskolákban a fegyelmi előtti egyeztető eljárás rendjét az iskolai belső dokumentumokba beépíteni.

Új elérhetősége lett a Szolgálatnak, webcímünk: <http://oksz.ofi.hu>, e-mailcímünk: oksz@ofi.hu, és a Zöldszámon (06-80-204976) is elérhető már a Szolgálat. A Zöldszámon érkező hívásokat ügyfélkapcsolati referens fogadja. Az ügyfélkapcsolati referens munkáját 2009-ben Kalányos Zsolt látta el, aki az OKSZ és a Zöldszám vonalán jelentkezőknek részletes tájékoztatást nyújtott oktatási problémáikban. Tekintettel arra, hogy az információt kérők nagy számban inkább az ingyenesen hívható Zöldszámon jelentkeztek, nem az OKSZ közvetlen telefonvonalán, ezért az OKSZ 2009-es statisztikája szerint több mint a felére csökkent azoknak az ügyeknek a száma, amelyekben az ügyfelek oktatási témájú tanácsot vártok, ugyanis ezek a tanácsadások a Zöldszám statisztikájába kerültek.

Az ügyfélkapcsolati referensen túl még egy jogással bővült az OKSZ munkatársainak a száma, ami szintén könnyítette a jogi kérdéseket tartalmazó oktatási ügyek intézését. 2009-re is elmondható, hogy az oktatási szereplők legtöbbször bizonytalanok az oktatási jogszabályok tartalmát illetően, és ebben kértek felvilágosítást.

Amint azt már korábban kifejtettük, 2009-ben az ügyintézés hatékonyságát nagyban megnövelte az, hogy együttműködő partnereinkkel sikerült a párhuzamosan zajló eljárásokat kiküszöbölni, közösen gyorsabban és eredményesebben sikerült az olyan ügyeket megoldani, amelyben mediációra nem kerülhetett sor, vagy nem volt rá igény.

2009-ben sajnos több vezetőváltás is történt, ami némileg megnehezítette a folyamatos zökkenőmentes működést: április 30-ig Dr. Krémer András látta el a vezetői feladatokat, április 30. és június 15. között Dr. Farkas Katalin, június 15-öt követően pedig Dr. Sárközi Gabriella.

Konfliktuskezelési tréning pedagógusok számára

2008-ban az Oktatókutató és Fejlesztő Intézet újtára indította „Az alternatív vitarendezés, az érdekalapú tárgyalás és a resztoratív technikák bevezetése a szakképző intézmények működési és nevelési gyakorlatába” c. projektjét. A középfokú oktatás színterén a pedagógiai munka mindennapjaiban régóta ismert problémát okoz az erőszak, a fiatalok beilleszkedési nehézségei. Mindezeknek a témáknak a közelmúltban fokozott figyelmet szentelve az Oktatókutató és Fejlesztő Intézet keretein belül megszervezésre került a pedagógusok ilyen irányú továbbképzése. A konfliktuskezelés szakszerű elsajátítására szolgál az akkreditált, tanfolyami rendszerű pedagógus-továbbképzés. A projekt alapvető célja a multiplikátor-funkciót eredményesen betöltő, és azzal azonosulni kész pedagógus-attitűd kialakítása, amellyel a pedagógusok saját szűkebb környezetükben, később országosan is képesek lesznek megismertetni más pedagógusokkal és a segédszakmákban dolgozókkal a konfliktuskezelési technikákat. Az OFI szakképző intézményekkel kötött együttműködési megállapodást, hogy a szakképzők pedagógusainak a konfliktuskezelési továbbképzésben való részvételét biztosítsák. A projekt működésének jelen periódusában azt reméli az OFI, hogy az intézmények beépítik pedagógiai programjukba a továbbképzéseken tanult konfliktuskezelési megoldásokat, technikákat.

A projekt épít az OKSZ szolgáltatásaira, így a tréning során felmerülő ügyekben az OKSZ mediátora által nyújtott közvetítésre, mediációra. Az OKSZ a konfliktuskezelésről, egyeztetésről kérdező pedagógusok számára szakszerű tanácsadást biztosít, illetőleg – 2009 folyamán is többször – konkrét problémák kapcsán esetmegbeszéléseket tart. Mindezek mellett konfliktuskezelést népszerűsítő előadások prezentálásával is segíti a projektet. A szolgáltatások ilyen arányú megnövekedése miatt a projekt vállalta, hogy megerősíti az OKSZ-t, amely két munkatárssal bővült 2009-ben.

Ügyeink

A beszámoló igyekszik bemutatni – a korábbi évekhez hasonlóan –, hogy milyen az OKSZ eseteinek a megoszlása különféle szempontok szerint. Az OKSZ tevékenységének megítélésében leginkább arra lehet támaszkodni, hogy azokban az ügyekben, ahol a felek megtalálták (felkérték, bevonták) a Szolgálatot, milyen eredményességgel tudott a vita feloldásában részt venni. E kérdés megválaszolásához kíván jelen beszámoló hozzájárulni.

Az Oktatásügyi Közvetítői Szolgálat hatékonyságát, ügyeinek jellegét néhány adattal jellemezve: Az OKSZ 2004. január 1-jei indulása óta mintegy 350 oktatásügyi vitával foglalkozott, ezek kapcsán több száz intézményvezetővel, pedagógussal, fenntartói képviselővel (polgármesterek és önkormányzati apparátusok), szülővel került kapcsolatba, és azokban az esetekben, ahol a felek a harmadik fél (közvetítő, mediátor, facilitáló) szerepében elfogadták a Szolgálatot (ez több mint 150 eset), 90% feletti arányban sikerült a vitát megállapodással lezárni. Az OKSZ számos pozitív visszajelzést kapott, a médiában – a felek részéről - elhangzott „sikertörténet” igazolja az oktatási mediáció működését. A visszaigazolások, elismerések nem egyszer az OKSZ-en kívül, a fenntartó minisztérium felé irányultak köszönetképpen, hogy e szolgáltatást lehetővé tette az oktatás szereplői számára.

A korábbi évekhez hasonlóan 2009-ben is az OKSZ elsődleges feladata volt a felkérések gyors és eredményes teljesítése. A gyorsaság szempontjának minden beszámolóban és munkatervben történő kiemelt hangsúlyozásának oka sokkal mélyebb, mint ahogy általában egy költségvetési intézmény törekszik hasonló magatartásra az ügyfeleivel szemben. Az OKSZ-t sok esetben keresik meg a vita olyan késői szakaszában, amikor már nem, vagy csak a leggyorsabb reagálással lehet segíteni. Ilyen esetekben különlegesen fontos, hogy a Szolgálatot megkereső azonnal, vagy a legrövidebb lehetséges időn belül (jellemzően itt órákat kell ezalatt érteni) érdemi választ kapjon. Emiatt is különlegesen fontos lenne az oktatásügyi közvetítés/konfliktuskezelés ismertté tétele, hogy a vitás felek lehetőleg a vita korábbi stádiumában próbáljanak meg segítő, pártatlan harmadik félhez fordulni.

Az elmúlt évek tapasztalatai azt mutatják, hogy jelentősen megnőtt az oktatásügyben megjelenő konfliktusok száma, súlya, összetettsége és a társadalom érdeklődése is e konfliktusok iránt. Ez egyértelműen igazolja az OKSZ működésének szükségességét. Biztos, hogy az oktatás, nevelés napi tevékenysége korábban is mindennapi gyakorisággal teremtette meg a vitás, konfliktusos helyzeteket, azonban az elmúlt időszak több tekintetben is átértékelte ezeket a konfliktusokat. 2009-ben elfogadóbbak voltak a nevelési-oktatási intézmények fenntartói a konfliktus-kezelés, mint módszer iránt, és többen keresték meg az OKSZ-t olyan – a település nagy részét érintő - oktatási

problémahalmazzal, amely igényelte egy oktatási konfliktuskezeléssel foglalkozó **plenáris előadás** megtartását, vagy több oktatási szereplőt bevonó **esetmegbeszélés** tartását, és/vagy facilitátor által vezetett egyeztetést. 2009-ben 16 ilyen programra hívták meg az OKSZ munkatársait.

Az esetek összetételével kapcsolatban elmondható, hogy 2009-ben tovább nőtt azoknak az ügyeknek az aránya, ahol adekvát megoldásnak kínálkozott az OKSZ igénybevétele, és **nőtt a bonyolultabb, összetettebb ügyek aránya** is, amelyeknek rendszerint már valamilyen előtörténetét is figyelembe kellett venni. Ilyen előtörténetben a felek már általában kipróbáltak más érdek- vagy jogérvényesítési formákat, azonban nem jutottak megnyugtató eredményre. Egy ilyen összetett ügyben egymást követő tanácsadásokra, és több alkalmas konzultációra, egyeztetésre került sor.

Az is megállapítható, hogy csökkent azoknak az ügyeknek a száma, ahol a felek számára csupán tájékoztatást nyújtott az OKSZ, és nőtt azon ügyek száma, ahol tanácsadásra, mediációra került sor. A kérdések között sok volt a jogi témájú, amelyek főleg a munkaügy területéről érkeztek. A **munkaügyi** problémák 2009-ben élesebb konfliktusokat tartalmaztak, amelyek már erősen eszkalálódott fázisban kerültek az OKSZ elé. Ezeket a konfliktusokat jellemzi, hogy szakmai problémákon, nézeteltéréseken túl bizalmi válságból eredő összetűzések, ahol a két fél a 'barikád' két oldaláról kommunikál egymással.

2009-ben majdnem duplájára nőtt a **felsőoktatási** ügyek száma, ezért azt tervezi az OKSZ, hogy 2010-ben első lépésként az egyetemek és főiskolák hallgatói önkormányzataival felveszi a kapcsolatot, és bemutatja a Szolgálatot, hogy az miként segíthet egy felsőoktatási konfliktusban.

A 2009-es évet jellemezte, hogy az oktatás módszerei, az intézmények működésének követelményei egyre erőteljesebben beépítették a „békés problémamegoldás”, a tárgyalásos, permegelőző, perhelyettesítő eljárások alkalmazásának különféle formáit, és az oktatásügy szereplői is egyre inkább számolnak ezekkel a lehetőségekkel. 2009 folyamán is több alkalommal segített az OKSZ az **iskolai belső dokumentumok** megalkotásában, átalakításában, amely során az iskola az alternatív vitarendezést, mint konfliktuskezelő eljárást beépítette a működésébe. Az OKSZ készített egy ajánlást, amely segíti az iskoláknak a fegyelmi előtti egyeztetés szabályait a házirendbe implementálniuk, az ajánlás a megújult honlapon olvasható.

Az ügyek keletkezése 2009-ben

Ügyeink között a telefonon történő információkéréseket nem tartjuk nyilván. Azok az ügyek kerülnek iktatásra, ahol írásban, vagy személyesen kerestek meg minket valamilyen oktatási problémával, illetve, ahol konkrét konfliktuskezelési igény merült fel. Az 51 ügy közül 36 közoktatás, 2 felnőttképzés, 13 felsőoktatás, ehhez adódik hozzá még 16 előadás tartása konkrét oktatási problémák kapcsán. Az ügyek hatékony megoldása, és a párhuzamos eljárások kiküszöbölése érdekében oktatási ügyekkel foglalkozó más szervekkel szoros együttműködés alakult ki, így az ügyintézésbe idén többször vontuk be szakmai partnereinket, így:

az Egyenlő Bánásmód Hatóságot	4 ügyben,
az Oktatási Jogok Biztosának Hivatalát	6 ügyben,
az Oktatási és Kulturális Minisztériumot	3 ügyben,
az Országgyűlési Biztos Hivatalát	1 ügyben,
az Oktatási Hivatalt	2 ügyben,
a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézetet	2 ügyben,
az Országos Mediációs Egyesületet	1 ügyben,
az OFI-t	4 ügyben.

Az ügytípusok

KÖZOKTATÁS

Gyermek magaviselete, agressziója, tanulási problémái	9 db
Intézmény működése, átszervezése	6 db
Munkaügy (képesítés, besorolás, jutalmazás, kinevezés)	6 db
Alternatív vitarendezési technikák iránti érdeklődés	5 db
Személyes konfliktusok	4 db
Gyermek-bántalmazás	2 db
Egyéb érdeklődések	7 db

FELNŐTTKÉPZÉS

ECDL vizsga	2 db
-------------	------

FELSŐOKTATÁS

Munkaügy	4 db
Fogyatékos hallgató oktatási problémája	2 db
Értékelés, vizsga	4 db
Intézményműködtetés	1 db
Tandíj	2 db

Az OKSZ-hez érkezett ügyek azt mutatják, hogy a munkaviszony változása, besorolás, bérezés, szabadságolás kérdése számos konfliktust szül az oktatási intézményekben. Az ilyen konfliktus eredője sokszor az információ hiánya, az, hogy a munkáltató nem nyújt részletes tájékoztatást a munkajogviszony jogszabályi háttéréről, vagyis a problémák mögött legtöbbször a munkaügyi kapcsolatok rendszere áll. Az ilyen típusú kérdésekben részben az oktatási, részben a Szociális és Munkaügyi Minisztérium illetékes szakemberihez irányítottuk a panaszosokat.

2009-ben a pedagógusok által jelzett konfliktusok másik csoportja egy konkrét tanuló magatartási problémái, agressziója, amely lehetetlenné teszi a tanítást, zavarja az osztály munkáját.

2009-ben a szülők által kezdeményezett ügyekben a legjellemzőbb a pedagógusi agresszió jelzése, illetőleg a különleges nevelési igényű gyerekekkel kapcsolatos konfliktusok voltak (beilleszkedési, tanulási, magatartászavaros, illetőleg a sajátos nevelési igényű gyerekek esetében). Ez arra irányítja a figyelmet, hogy a nevelési-oktatási intézmények, a fenntartók nincsenek megfelelően felkészülve az ilyen problémákkal küzdő gyermekek integráltan történő oktatására. Az OKSZ-hez érkező viták alapján az állapítható meg, hogy a különleges nevelési igényű gyerekek nevelésével érintettek közötti együttműködés nehezen alakul ki, és ahol a spontán együttműködés nem valósul meg, konfliktusok keletkeznek. Ezen a téren az OKSZ-nek további egyeztetési feladatokat kell ellátnia, olyan helyzetekben, ahol az együttműködés külső szakember beavatkozását igényli, és ahol elő kell segíteni a kooperációt. 2009-ben a különleges nevelési igényű gyerekekkel kapcsolatos konfliktusok egy részében felmerült a hátrányos megkülönböztetés gyanúja, amit a törvény tilt, ezért ezeket az ügyeket az Egyenlő Bánásmód Hatósággal együttműködve kerültek megoldásra.

A viták egy másik csoportja az értékelés, osztályzás, érettségi, vagy egyéb vizsgaalkalmak kapcsán keletkeztek, amelyekben az OKSZ közreműködését igényelték. E vitákban a vitarendezés során az OKSZ közvetítői azzal találkozhattak, hogy míg a szabályozás egyértelműen különválasztja a szakmai (tantárgyi) értékelést más elemektől, úgymint a magatartás, a fegyelem, a szorgalom értékelése, vagy más iskolai, közösségi elvárás, az egyes egyéni ügyekben mégis komplex halmaz a magyarázata a kölcsönös

bizalomvesztésnek. A hiányzás, az óra alatti magatartás, vagy a szorgalom hiánya például kétségtelenül befolyásolhatja a szaktárgyi teljesítményt. Utólag gyakran arra is fény derül, hogy a felek (tanuló esetén szülők) korábbi kooperációjának meggyengülése is hozzájárulhat a vitatott értékelés szituációjának kialakulásához. Az ilyen esetek feloldására különösen alkalmasak az alternatív vitarendezési technikák, melyek jó esélyt kínálnak ahhoz, hogy ne csak az aktuális (elmúlt) teljesítések értékelésére jelentsen megoldást a felek megállapodása, hanem a jövőbeni számonkérésekre is az együttműködés alapján kerüljön sor.

Az iskolai átszervezésekkel, átalakításokkal kapcsolatos panaszoknak gyakori elemei az átalakulás feltételrendszerének különböző megítélése a felek eltérő szempontjai alapján. Ebben felvetődtek az átalakítással járó – az oktatási szereplőkre háruló – többletköltségek, finanszírozási korlátok a fenntartó részéről, a szolgáltatások kínálatának és minőségének változása, változtatása az előbbivel szoros összefüggésben, de a szolgáltatások szakmai, technikai emberi feltételeinek megváltozása is felmerül, legtöbb esetben az intézmény és a szülők részéről. A fenntartók között nemcsak az önkormányzatokra gondolunk, hanem az alapítványi, vagy más fenntartói szervezetekre, ahol hasonló okok vezethetnek olyan konfliktusokhoz, amelyekben harmadik fél bevonása válik szükségessé. Gyakran ezek az esetek olyan érdekeket, szükségleteket vetnek fel, amelyeket konkrét személyek (döntéshozók, vezetők, szülői szervezetek képviselői) képviselnek, és az ellentétek személyes bizalmatlansághoz, a lojalitás feltételezett, vagy tényleges megszűnéséhez vezethetnek, így egy idő után már csak a személyes ellentétek lesznek meghatározóak.

Néhány ügy esetében akkor került sor az OKSZ igénybevételére, amikor a felek között már jelentős mértékben eszkalálódott a vita, olykor hatósági, bírósági, vagy más eljárások is megindultak, illetve a helyi, vagy az országos nyilvánosság figyelme is az adott esetre irányult. Ezekben az esetekben a felek gyakran mélyen elköteleződnek, álláspontjaik megkövesedtek, és csak sokkal lassabb, óvatosabb előrehaladás megcélozható a mediációs folyamat során ezekben a helyzetekben. Az sem kizárható, hogy valamelyik fél adott pillanatban – összehasonlítva pozícióját a hagyományos vitarendezési módokban remélt, vélt pozíciójával – pillanatnyi „veszteséget” érzékel (valamilyen részkérdésben álláspontját kevésbé védhetőnek véli), és a „veszteségért” a mediációt, vagy a mediátor személyét, a mediáció folyamatát teszi felelőssé. Ezekben az esetekben még világosabban derül fény arra, hogy milyen elemi fontosságú a közvetítői protokollok, etikai szabályok szigorú betartása, a pártatlanság, függetlenség és titoktartás szabályai szigorú garanciáinak biztosítása, és e garanciák láthatóvá tétele a felek és a nyilvánosság számára.

Egyes ügyekben a nevelési-oktatási intézmény valamilyen konkrét, de sajátos ügy (normaszegés, latens ellentét, konfliktus(ok) vélelme) esetében arra kérték az OKSZ-t, hogy tartson az érintettek számára előadást az iskolai viták kezeléséről, az alternatív vitarendezésről több esetben határozottan megjelölve, hogy az előadástól a vélt, vagy sajátos konfliktus alakulását remélik. Ezekben az esetekben az előadás egy sajátos vitarendezési formává válik, amelynek különösen ott van létjogosultsága, ahol a konfliktus

kihat egy közösség tagjaira, akik ily módon érintettjeivé is válnak az adott ügynek, normaszegésnek, hiszen a közösség szabályait, normáit sértették meg, és a közösséget is sérelem érte ilyen módon. Az ilyen „előadások” végeztével esetleg láthatóvá is válnak az addig rejtett konfliktusok, azokat az érintettek hajlandók megosztani az előadóval/mediátorral.

Ahogy erre korábban utaltunk, gyakoriak azok az esetek, ahol a vita személyes ellentétként jelentkezik, és a közvetítés során derül fény arra, hogy az eredeti okok hogyan „személyesültek meg”, és amennyiben sikerül ezeket a személyekről „leválasztani”, a kölcsönös bizalmatlanságot oldani, a tényleges érdekeket és szükségleteket megvilágítani úgy megoldásuk esélye is lényegesen megnő.

A közoktatási ügyeink 2009-ben

Mediáció az iskolában

A közoktatás területéről oktatási konfliktusok mellett számos érdeklődés érkezett idén is. Az érdeklődések több mint fele az alternatív vitarendezésre, annak módszereire irányult. A nevelési-oktatási intézmények vezetői arról kértek információt, hogy miképpen lehet a konfliktuskezelést az iskola belső dokumentumaiba beiktatni. Az érdeklődés középpontjában az Oktatásügyi Közvetítői Szolgálat működése és a fegyelmi eljárást megelőző egyeztető eljárás lefolytatásának körülményei, jogszabályi háttere állt. Az oktatási szereplők érdeklődésének felkeltésében egyrészt szerepet játszott az, hogy 2009-ben az OKSZ munkatársai számos konferencián tartottak előadást az oktatási konfliktuskezelésről, másrészt az, hogy 2008. december 9-étől hatályba lépett a nevelési-oktatási intézmények működéséről szóló 11/1994. MKM rendelet 32. §-ának módosítása, amely a következőképpen szól:

„32. § (1) Az iskolai, kollégiumi szülői szervezet (közösség) és az iskolai, kollégiumi diákönkormányzat közös kezdeményezésére biztosítani kell, hogy az iskolában, kollégiumban az iskolai, kollégiumi szülői szervezet (közösség) és az iskolai, kollégiumi diákönkormányzat közösen működtesse a fegyelmi eljárás lefolytatását megelőző egyeztető eljárást (a továbbiakban: egyeztető eljárás). Az egyeztető eljárás célja a köteleességszegéshez elvezető események feldolgozása, értékelése, ennek alapján a köteleességszegő és a sértett közötti megállapodás létrehozása a sérelem orvoslása érdekében. Az egyeztető eljárás rendjét az iskolai, kollégiumi házirendben kell meghatározni. A szabályozásnál az iskolai, kollégiumi szülői szervezetnek (közösségnek) és az iskolai, kollégiumi diákönkormányzatnak egyetértési joga van.

(2) Egyeztető eljárás lefolytatására akkor van lehetőség, ha azzal a sértett, kiskorú sértett esetén a szülő, valamint a köteleességszegő, kiskorú köteleességszegő esetén a szülő egyetért. A fegyelmi eljárás megindításáról szóló értesítésben a köteleességszegő tanuló, ha a köteleességszegő kiskorú, a szülő figyelmét fel kell hívni az egyeztető eljárás igénybevételének lehetőségére, feltéve, hogy ehhez a sértett, ha a sértett kiskorú, a szülő hozzájárult. A tanuló, kiskorú tanuló esetén a szülő - az értesítés kézhezvételétől számított öt tanítási napon belül - írásban bejelentheti, ha kéri az egyeztető eljárás lefolytatását. A fegyelmi eljárást folytatni kell, ha az egyeztető eljárás lefolytatását nem kéri, továbbá ha a bejelentés iskolába, kollégiumba történő megérkezésétől számított tizenöt napon belül az egyeztető eljárás nem vezetett eredményre.

(3) Ha a kötelességszegő és a sértett az egyeztetési eljárásban megállapodott a sérelem orvoslásában, közös kezdeményezésükre a fegyelmi eljárást a sérelem orvoslásához szükséges időre, de legfeljebb három hónapra fel kell függeszteni. Ha a felfüggesztés ideje alatt a sértett, kiskorú sértett esetén a szülő nem kérte a fegyelmi eljárás folytatását, a fegyelmi eljárást meg kell szüntetni. Ha a sérelem orvoslására kötött írásbeli megállapodásban a felek kikötik, az egyeztető eljárás megállapításait és a megállapodásban foglaltakat a kötelességszegő tanuló osztályközösségében meg lehet vitatni, illetve a házirendben meghatározott nagyobb közösségben nyilvánosságra lehet hozni.”

Az oktatási konfliktusok kezelésére számos fórum nyújt lehetőséget a nevelési-oktatási intézményeken belül. Ilyen fórumok például a szülői munkaközösség ülései, a diákönkormányzat gyűlései, a nevelőtestületi értekezletek és az iskolaszék. Ez utóbbin a szülők, a pedagógusok, a diákok és a fenntartó is képviselteti magát, az iskolaszékbe ugyanis nemcsak a szülők, a nevelőtestület és a diákönkormányzat küld képviselőt, hanem egy-egy tagot delegálhat az iskola fenntartója, nevelőotthon, gyermek- és ifjúságvédő intézet, települési, területi kisebbségi önkormányzat, (térségi vagy országos feladatot ellátó iskola esetén az országos kisebbségi önkormányzat, ha nem az iskola fenntartója), szakiskolában és szakközépiskolában a területi gazdasági kamara. A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény kifejezetten az iskolapolgárok együttműködésének elősegítésére hozta létre az iskolaszék intézményét, ami sajnos nem minden iskolában működik, holott az iskolai problémáknak egy olyan fóruma lehetne, ahol a fenntartó is bevonható a diskurzusba, és ahol még iskolán belül születhetnének megoldások a felmerülő problémákra.

2008-ban további elemként jelent meg a fentebb említett iskolai mediáció. Az iskolai konfliktusok kezelésére új fórumot teremtett a rendelet, amely normasértés esetén lehetővé teszi az érintettek számára, hogy egyeztetési eljárásban vegyenek részt még a fegyelmi tárgyalás lefolytatását megelőzően. A rendelet 32. §-a szerint az iskolai szülői szervezet, diákönkormányzat közös kezdeményezésére az iskolában lehetőséget kell biztosítani egyeztető eljárás intézményesítésére. Az egyeztető eljárás célja a kötelességszegéshez elvezető események feldolgozása, értékelése, ennek alapján a kötelességszegő és a sértett közötti írásbeli megállapodás létrehozása a sérelem orvoslása érdekében. Egyeztető eljárás lefolytatására akkor van lehetőség, ha azzal a sértett, valamint a kötelességszegő egyetért. A fegyelmi eljárás megindításáról szóló értesítésben a kötelességszegő tanuló figyelmét fel kell hívni az egyeztető eljárás igénybevételenek lehetőségére. A tanuló - az értesítés kézhezvételétől számított öt tanítási napon belül - írásban bejelentheti, ha kéri az egyeztető eljárás lefolytatását. Ha az egyeztető eljárást nem kéri, vagy ha az nem vezetett eredményre, a fegyelmi eljárást le kell folytatni.

Ha a kötelességszegő és a sértett az egyeztetési eljárásban megállapodott a sérelem orvoslásában, az okozott kár helyreállításának módjában, közös kezdeményezésükre a fegyelmi eljárást a sérelem orvoslásához szükséges időre, de legfeljebb három hónapra fel kell függeszteni. Ha ez alatt az idő alatt a sértett nem kérte a fegyelmi eljárás folytatását, az eljárást meg kell szüntetni. Ha a sérelem orvoslására kötött írásbeli megállapodásban a felek kikötik azt, hogy az egyeztető eljárás során kötött megállapodást a kötelességszegő tanuló osztályközösségében meg lehet vitatni, nyilvánosságra lehet

hozni annak tartalmát. A házirendben meg lehet határozni az osztálynál nagyobb közösséget is, amelyben – az érintettek beleegyezésével – az ügy megbeszélésére sor kerülhet. Ez alkalmat teremthet egyfajta esetmegbeszélésre is, ahová meghívhatók iskolán kívüli szakemberek: akár rendőrök, akár gyermekvédelmi szakemberek, vagy iskolapszichológus, attól függően, hogy az érintettek milyen körben szeretnék megbeszélni konfliktusukat és a megállapodásuk tartalmát. A sikeres egyeztetés az elkövetőt a jogkövetkezmények alól mentesíti.

A fegyelmi előtti egyeztetés során úgynevezett helyreállító (resztoratív) technikák alkalmazására van lehetőség. Az egyeztető eljárás folyamán az érintettek tulajdonképpen közös tervet készítenek a probléma megoldására. Ha az elkövető tettét beismeri, vagyis felelősséget vállal az általa okozott kárért, segíthet annak helyreállításában. Az egyeztetés során az elkövető a kár-helyreállításnak módját, a sértettel együtt beszéli meg, és egy megállapodás keretében rögzítik. A konfliktuskezelés lényege, hogy az elkövető megértse azt, hogy mit tett, hogy cselekményének milyen hatása van a sértett(ek)re, hogyan lehet jóvátenni az okozott kárt, és hogyan lehet a jövőben elkerülni a hasonló helyzeteket. A resztoratív technikák alkalmazásának nagyon fontos szerep jut a prevenció területén, kutatások alapján ilyen jóvátételi technikák alkalmazása hatékonyan segíthet megelőzni későbbi konfliktusok kialakulását.

Az egyeztető eljárás részletesebb szabályait, a konfliktuskezelés módját maga az intézmény alakíthatja ki, és rögzítheti a saját házirendjébe. Így lehetőség van arra, hogy az iskola a saját konfliktuskezelési módszereit saját közösségének megfelelően alakítsa ki. Az észak-európai országok iskoláiban már sikeresen működik például a kortárs mediáció: Finnországban és Norvégiában két évvel fiatalabb tanulók ügyeiben kortárs mediátor segíthet közvetíteni, ha az érintettek elfogadják jelenlétét. Az egyeztetésen ugyanígy segíthet pártatlan szakemberként a helyi gyermekjóléti Szolgálat tagja, vagy bármely olyan személy, akinek jelenlétében az érintettek (sértett, elkövető) megegyeznek. Így akár az Oktatásügyi Közvetítői Szolgálat egyik mediátora is felkérhető arra, hogy az egyeztetést levezesse, moderálja a kár helyreállításának tervezési folyamatát.

A rendelet az egyeztető eljárások bevezetésével további lehetőséget biztosít az iskolák demokratikus, biztonságos működésének kialakítására. Az egyeztető eljárás rendjének megtervezése az iskolai közösségeket arra ösztönözheti, hogy saját alternatív vitarendezési módszereit, fórumait kialakítsák, és ebben akár a helyi – gyermekekkel foglalkozó - szakemberek együttműködését is igénybe vegyék.

Az OKSZ készített egy házirend-passzus-ajánlást az egyeztetéssel kapcsolatban, amelyet a honlapon lehet olvasni. Az OKSZ a házirendbe való rögzítésre ajánlja, egyrészt azt, hogy a fegyelmi eljárás megindítására jogkörrel rendelkező személy nem vehet részt az egyeztető eljáráson, másrészt csak akkor nyilvánítja eredményesnek az egyeztetést, ha a megállapodást mind a sértett, mind az elkövető aláírta és a megállapodásban rögzített jóvátétel és megbánás alkalmas arra, hogy a köteleességszegés szankcióját kiváltsa. Ezt

azért fontos rögzíteni, hogy jóvátételre alkalmatlan megállapodással ne lehessen a jogkövetkezményeket megkerülni. Fontos tovább az is, hogy az a személy, aki az egyeztetésen közvetítőként részt vett, az – ha sor kerül rá – a fegyelmi eljárásban semmilyen szerepet ne töltsön be, hogy pártatlanságához és függetlenségéhez ne férjen kétség.

Közoktatással kapcsolatos kérdések

Többen jogi tárgyú kérdésekkel keresték meg az OKSZ-t. Ezek a megkeresések azért nagyon fontosak, mert sokszor az oktatási ügy jogi hátterének megismertetésével konfliktus előzhető meg, így az ilyen irányú megkeresésekre a prevenció jegyében tájékoztatást nyújtottunk, egyrészt a kérdésben felmerült oktatási jogszabályhelyet kikerestük, másrészt kiajánlásként partnereink felé irányítottuk az ügyet. A kérdések egyik csoportja tankötelezettséggel volt kapcsolatos.

Egy szülő azzal keresett meg minket, hogy gyermekének a Nevelési Tanácsadó kijelölt egy óvodát, amely azonban nem a kötelező felvételt biztosító óvoda. A kijelölt óvoda helyhiány miatt megtagadta a felvételt. A szülőt tájékoztattuk arról, hogy a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény 65. §-a értelmében az óvodai felvétel jelentkezés alapján történik. Az óvodába a gyermek harmadik életévének betöltése után vehető fel, a szülő gyermeke óvodai felvételét bármikor kérheti. Az újonnan jelentkező gyermekek fogadása az óvodai nevelési évben folyamatosan történik. A gyermeket elsősorban abba az óvodába kell felvenni, amelynek körzetében lakik, illetőleg ahol szülő dolgozik (kötelező felvételt biztosító óvoda). A felvételtől az óvoda vezetője dönt; ha a jelentkezők száma meghaladja a felvehető gyermekek számát, az óvodavezető, több óvoda esetén az óvoda fenntartója bizottságot szervez, amely javaslatot tesz a felvételre. Az óvoda - beleértve a kijelölt óvodát is - köteles felvenni azt a gyermeket, aki a törvény 24. §-ának (3) bekezdése alapján⁷ köteles óvodába járni, ha lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye a körzetében található (kötelező felvételt biztosító óvoda). A kijelölt óvoda [30. § (3-4) bek.]⁸, ha nem látja el a kötelező felvételt biztosító óvoda feladatait, csak helyhiány miatt tagadhatja meg a gyermek felvételét.

A kötelező felvételt biztosító óvoda - ha a gyermek betöltötte a harmadik életévét - nem tagadhatja meg a halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, továbbá annak a gyermeknek a felvételét, aki a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény 41. §-a⁹ alapján jogosult a gyermek napközbeni ellátásának igénybevételére, illetve akinek a felvételét a gyámhatóság kezdeményezte.

⁷ A gyermek - ha a törvény másképp nem rendelkezik - abban az évben, amelyben az ötödik életévét betölti, a nevelési év kezdő napjától napi négy órát köteles óvodai nevelésben részt venni.

⁸ A gyógypedagógiai nevelésben-oktatásban, a konduktív nevelésben-oktatásban részt vevő nevelési-oktatási intézménynek rendelkeznie kell azokkal a személyi és tárgyi feltételekkel, amelyek a sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs ellátáshoz szükségesek. A nevelési-oktatási intézményt a szülő választja ki a tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottság, illetve az országos szakértői és rehabilitációs tevékenységet végző bizottság szakértői véleménye alapján. A gyermek, tanuló érdekében a jegyző kötelezheti a szülőt, hogy gyermekével jelenjen meg szakértői vizsgálaton, illetve a szakértői vélemény alapján gyermekét a megfelelő nevelési-oktatási intézménybe írassa be. [kijelölt nevelési-oktatási intézmény]

⁹ 41. § (1) A gyermekek napközbeni ellátásaként a családban élő gyermekek életkorának megfelelő nappali felügyeletét, gondozását, nevelését, foglalkoztatását és étkeztetését kell megszervezni azon gyermekek számára, akiknek szülei, nevelői, gondozói munkavégzésük, munkaerőpiaci részvételt elősegítő programban, képzésben való részvételük, betegségük vagy egyéb ok miatt napközbeni ellátásukról nem tudnak gondoskodni. A napközbeni ellátás keretében biztosított szolgáltatások időtartama lehetőleg a szülő munkarendjéhez igazodik.

(2) A gyermekek napközbeni ellátását különösen az olyan gyermek számára kell biztosítani,
a) akinek fejlődése érdekében állandó napközbeni ellátásra van szüksége,

Szintén szülő keresett meg minket azzal a kérdéssel, miképpen teljesíthető a tankötelezettség külföldön. A szülőt a következőkről tájékoztattuk. A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény 109. § (1) bekezdése szerint magyar állampolgár engedély nélkül folytathat tanulmányokat külföldön, vagyis tankötelezettségét külföldi nevelési-oktatási intézményben is teljesítheti. Tanköteles tanuló esetén a tanulmányok külföldön történő folytatását - a tanköteles gyermek nyilvántartása céljából - be kell jelenteni a lakóhely, ennek hiányában tartózkodási hely szerint illetékes önkormányzat jegyzőjének, illetőleg, ha a tanuló már hazai iskolába beiratkozott, az iskola igazgatójának. A tanulónak a külföldi tanulmányok alatt szünetel a magyarországi tanulói jogviszonya.

Egy aggódó szülő aziránt érdeklődött, hogy az érettségi kiválasztott szintjét meg lehet-e változtatni. Az érettségi vizsga szabályzatáról szóló 100/1997. (VI. 30.) kormányrendelet 12. § (2) bekezdése alapján az érettségi vizsgára jelentkező - függetlenül attól, hogy milyen szintű érettségi vizsgára készült fel a középiskolában - szabadon választhatja meg a vizsga szintjét. A jelentkező a vizsga szintjét a pótló- és javítóvizsgára történő jelentkezéskor megváltoztathatja. Egy vizsgaidőszakban egy vizsgatárgyból csak egy szinten lehet érettségi vizsgát tenni. A hivatkozott § (9) bekezdése szerint az Oktatási Hivatalhoz benyújtott vizsgára való jelentkezés elfogadásáról az igazgató dönt. Az elfogadott jelentkezést - ha e rendelet másként nem rendelkezik - visszavonni, illetve megváltoztatni nem lehet.

Egy nagyszülő kérdezte, hogy az iskolák által szervezett nyári táboroknak, hol tud utána nézni. A nagyszülőt arról tájékoztattuk, hogy az iskolai nyári táborok nem tartoznak az iskolák kötelezően megszervezendő oktatási feladatai közé. Javasoltuk, hogy annál az iskolánál érdeklődjön, amelynek nyári táborait szimpatikusnak találja. Táborok megszervezését nemcsak iskolák végezhetik, hanem az oktatás rendszerén kívül akár alapítványok, vagy cégek is foglalkozhatnak tábor szervezéssel. Ezekre az interneten lehet rákeresni.

Munkaügyi problémák

A munkaügyi konfliktusok egyik csoportja abból adódott, hogy a pedagógus bizonytalan volt abban, hogy végzettsége szerint milyen pozíciót tölthet be, és emiatt személyes ellentét alakult ki munkáltató és munkavállaló között. Azzal a kérdéssel is megkerestek minket, hogy könyvtáros állás milyen pedagógusi végzettséggel tölthető be. Tájékoztattuk a pedagógust arról, hogy munkaügyi tárgyú problémájában segítségére lehet a Szociális és Kulturális Minisztérium munkajogi tanácsadó vonala (06-1-475-5860), illetve a konkrét végzettséggel kapcsolatos kérdéseivel pedig az Oktatási és Kulturális Minisztérium Felsőoktatási Főosztályát keresheti meg, amelynek telefonszáma (06-1-473-7276).

A tanári beosztások megszervezése olyan feladat, amely több esetben is érdeksérelmet okozhat a munkavállalók számára, és az érdeksérelmet ilyenkor hajlamosak vagyunk egyéni munkajogi értelmezésben szemlélni. Ilyen lehet többek között a tantárgyfelosztás, vagy a napközis beosztás kérdése is. Ha azonban nem mutatható ki jogsérelem, azért a feszültség fennmarad, pedig a munkaviszonyok széles lehetőségeket adnak – a jogszerű megoldások körében is – a kölcsönös megegyezésen alapuló, valamennyi fél számára elfogadható megoldásoknak.

b) akit egyedülálló vagy időskorú személy nevel, vagy akivel együtt a családban három vagy több gyermeket nevelnek, kivéve azt, akire nézve eltartója gyermekgondozási díjban részesül,
c) akinek a szülője, gondozója szociális helyzete miatt az ellátásról nem tud gondoskodni.

Természetesen olyan esetek is előfordultak, ahol a jogsérelem erősen vélelmezhető, de ilyen esetekben is olykor lehetséges, hogy a felek kinyilvánított szándékukat, vagy már foganatosított intézkedésüket korrigálják, és a jogvita elkerülését ilyen módon lehetővé tegyék maguk és egymás számára. Az ilyen rendezés olcsóbb, kevesebb sérelemmel, indulattal jár, és kevésbé terheli a környezetet is.

Néha azonban a jogvita elkerülhetetlen, de a jogvita lezárása még további vitákat generálhat, amelyek feloldásában ismét válaszút elé állnak a felek. Meg lehet egyezni, s a jogvitát elkerülni, vagy kénytelenek „második fordulót játszani” a bíróság előtt, újra ügyvédek fogadva, hosszú hónapokat, esetleg éveket várva a bíróság ítéletére. Általánosságban az mondható, hogy ilyen esetekben az a fél, aki vélhetően további kötelezésre számíthat, nem bánja a vita elhúzódását, különösen akkor nem, ha a kockázat nem személyes jellegű, mivel a bírósági kötelezést az intézmény (fenntartó) fogja végrehajtani, és nem az eljáró, képviselő személy. Gyakori ilyen elsődleges bírósági döntés a munkakörbe visszahelyezés, vagy a munkáltatói eljárás formai, eljárásrendi hibái miatti megsemmisítése a hozott döntésnek.

Személyes ellentétek

A viták egy jelentős részében kifejezetten személyes okokat tulajdonítanak a szereplők a vita forrásának, azzal együtt, hogy a személyes kifogások, kritikák irányulhatnak egy osztály magaviseletére, vagy az intézményvezető vezetői tevékenységére is. Mindkét esetben a külső vitarendezőként belépő OKSZ segítette a problémák megegyezéses megoldását. Sokszor hatékony egy semleges fél által levezényelt (facilitált) szülői értekezlet.

Magatartási problémák, agresszió az iskolában

Az OKSZ-hez érkező jelzésekben az iskolai/osztály konfliktust okozó gyermek magatartásával az ügyek egy részében azért volt probléma, mert a gyermek különleges nevelési igényű. A pedagógusok a nehéz kezelhetőségről számoltak be, a szülők pedig legtöbbször azért keresték meg az OKSZ-t, mert sajátos nevelési igényű gyermekük, illetve nevelési tanácsadós gyermekük nem kapta meg a szakvéleményében előírt fejlesztéseket az iskolában.

Sokszor összetévesztik az oktatási szereplők a sajátos nevelési igényű gyermekeket a beilleszkedési-, magatartási-, tanulási problémákkal küzdő gyerekekkel. A közoktatási törvény szerint sajátos nevelési igényű gyermek az, aki a tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autista, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra

visszavezethető tartós és súlyos rendellenességével küzd (SNI A), illetőleg aki a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzd (SNI B). A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek a nevelési tanácsadó véleménye alapján valamilyen enyhébb nehézséggel küzd, mint a sajátos nevelési igényű gyermekek. Ők olyan fejlesztő foglalkoztatásra jogosultak, amelyekre a nevelési tanácsadó által kiállított szakvélemény tesz javaslatot. A két szakintézmény eljárásáról a képzési kötelezettségekről és a pedagógiai szakSzolgálatokról szóló 14/1994. (VI. 28.) MKM rendelet tartalmaz szabályozást. A 23. § (3) bekezdése konkretizálja, hogy sajátos nevelési igényű tanuló esetében az illetékes szakértői és rehabilitációs bizottság; tanulási, beilleszkedési, magatartási nehézséggel küzdő tanuló esetében pedig a nevelési tanácsadó által készített szakértői véleményben foglaltak alapján kell gondoskodni a tanuló neveléséről és oktatásáról.

A nevelési tanácsadás feladata tehát annak megállapítása, hogy a gyermek, a tanuló milyen beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd. A nevelési tanácsadás keretében, a pedagógus és a szülő bevonásával kell szakvéleményt készíteni a beilleszkedési zavarral, tanulási nehézséggel, magatartási rendellenességgel küzdő gyermek iskolai nevelésével és oktatásával kapcsolatos feladatok meghatározása céljából. Abban a kérdésben, hogy a tanuló beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő, vagy sajátos nevelési igényű, a közoktatási törvény 30. § (8) bekezdése alapján a nevelési tanácsadó megkeresésére a szakértői és rehabilitációs bizottság dönt. A fentebb hivatkozott rendelet 22. § (5) bekezdése előírja, hogy ha a nevelési tanácsadó megítélése szerint a gyermeknél a sajátos nevelési igény valószínűsíthető, javasolja a szülőnek, hogy gyermekével jelenjen meg a szakértői és rehabilitációs bizottság vizsgálatán, saját vizsgálatának eredményeit pedig megküldi a szakértői és rehabilitációs bizottság részére.

Tekintsük át a sajátos nevelési igényű gyerekeket vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottság eljárását. A közoktatási törvény 30. § (1) bekezdése kimondja, hogy a sajátos nevelési igényű gyermeknek joga, hogy különleges gondozás keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. A különleges gondozást a szakértői és rehabilitációs bizottságok szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani. A szakértői bizottság vizsgálatának megindítását a szülő kezdeményezi. A szülő egyetértésének szükségessége alól kivételt tesz a közoktatási törvény 30. § (4) bekezdése, amelynek értelmében a gyermek érdekében a jegyző kötelezheti a szülőt, hogy gyermekével jelenjen meg szakértői vizsgálaton, illetve arra, hogy a szakértői vélemény alapján gyermekét a megfelelő nevelési-oktatási intézménybe írassa be. A rendelet 18. §-a szerint szakértői vizsgálatot kezdeményezhet a családvédelmi intézmény is, ha a szülő a szakértői vizsgálat szükségességével nem ért egyet, illetve maga a szakértői bizottság, ha a szülő gyermekével a szakértői vizsgálaton ismételt felhívás ellenére nem jelenik meg, illetve a szakértői véleményben foglaltakkal nem ért egyet, és a kérelmet nem írja alá. Amennyiben a szülő a szakvéleményt aláírta, az kötelező rá nézve. Ha a szülő a szakvéleménnyel nem ért egyet, azt nem köteles aláírni, és jogorvoslati lehetőségként a

gyermek lakhelye szerint illetékes jegyzőhöz fordulhat. Erről a szakértői bizottság tájékoztatja a jegyzőt.

Alapvető problémának látjuk egyrészt, hogy a szakértői bizottság sem mindig tájékoztatja a szülőket a jogorvoslati lehetőségről, noha ez a szakértői vélemény kötelező kelléke. Ezzel együtt a szülők, ha nem fogadják el a szakértői bizottság szakvéleményében foglaltakat, sok esetben nem a jogszabályban megállapított jogorvoslati mechanizmusokkal élnek, hanem a szakvéleményben foglaltaktól eltérő intézménybe íratják gyermeküket. Fontos kiemelni azonban, hogy a szakértői véleményben kijelölt nevelési-oktatási intézmény vezetője szabálysértési eljárás megindítását kezdeményezheti a szülővel szemben, ha a gyermeket nem a szakértői bizottság által kijelölt nevelési-oktatási intézménybe íratják be. A sajátos nevelési igényű tanuló csakis abba az intézménybe vehető fel, amely rendelkezik azokkal a személyi és tárgyi feltételekkel, amelyek a speciális oktatáshoz szükségesek. A szülő ezért a szabad iskolaválasztási jogának gyakorlása során kötve van azokhoz az iskolákhoz, amelyek e sajátos feltételekkel rendelkeznek.

A jogszabály információszolgáltatási előírásainak köszönhetően a szakértői bizottságok pontosan tudják, hogy a feladat-ellátási területükön milyen nevelési-oktatási intézmények működnek. A közoktatási intézményt fenntartó önkormányzat jegyzője folyamatosan köteles tájékoztatni az illetékes szakértői és rehabilitációs bizottságot arról, hogy mely intézmények felelnek meg a kívánt követelményeknek. A bizottság tájékoztatja a vizsgálaton megjelent szülőt azokról a lehetőségekről, amelyek alapján gyermeke a tankötelezettségének eleget tehet. A kijelölt nevelési-oktatási intézményt a szülő választja ki a szakértői és rehabilitációs bizottság által javasolt intézmények közül. A közoktatási törvény 66. § (2) bekezdése értelmében a szakértői bizottság vagy a jegyző által kijelölt iskola, ha nem a gyermek lakhelye szerinti kötelező felvételt biztosító („körzetes”) iskola, a tanuló felvételét csak helyhiány miatt tagadhatja meg. Ebben az esetben a szakértői véleményt adó intézmény a közoktatási törvény 30. § (5) bekezdése alapján megkísérel másik, a sajátos neveléshez és oktatáshoz szükséges személyi és tárgyi feltételekkel rendelkező nevelési-oktatási intézményt találni. Ha így sem oldható meg a gyermek, elhelyezése, a szakértői véleményt adó intézmény meghatározza, hogy a gyermek milyen módon kapcsolódhat be a nevelésbe és az oktatásba, valamint előjegyzésbe veszi mindaddig, ameddig felvételét nem sikerül megoldani.

Abban a kérdésben, hogy egy sajátos nevelési igényű tanuló hogyan kaphatja meg a számára legmegfelelőbb nevelést és oktatást, a szakértői bizottságnak kell tehát állást foglalnia. Több szülő panaszkodott azonban arra, hogy bár az iskolák felveszik a sajátos nevelési igényű gyermek után az emelt szintű normatívát, mégsem kapja meg az állapotának megfelelő ellátást, ami szabálysértésnek minősül.

A hozzánk érkező jelzések alapján azt állapítottuk meg, hogy az érintett tanulók joga sok esetben az információk hiánya miatt nem tud érvényesülni. Sem maguk a tanulók, sem a velük kapcsolatos közoktatási feladatot ellátó személyek és szervek nem rendelkeznek

kellő jogi tájékozottsággal ahhoz, hogy a jogszabályokban meghatározott jogokat érvényesíteni tudják. Megítélésünk szerint a feltárt hibák, és hiányosságok az oktatási szereplők jogismeretének fejlesztésével orvosolhatók.

Az ügyek egy jelentős csoportja köthető a magatartási problémákhoz, és ezeken belül ahhoz, hogy a szankciók kérdésében eszköztelenség érzik magukat az intézmények és a pedagógusok. Az eszköztelenség érzése gyakran abból adódik, hogy az érintett további szereplők (jegyző, családsegítő, gyámügy, rendőr, stb.) nem segítik, vagy nem az iskola elképzelései szerint segítik a probléma megoldását az általuk mobilizálható eszközök alkalmazásával, illetve hiányzik a felek közötti szorosabb kooperáció az eszközök alkalmazásában. Az egyik leggyakoribb „magatartási kifogás” a hiányzás.

Jelentős csoportot alkot e körben a tanulók egymással szembeni sérelem okozása, az erőszakos, durva cselekmények megjelenése, de pedagógiai szempontból bizonyára ide kell sorolni a tanulók közönyét, empátiájának hiányát is. E területen látszanak leginkább a szabályozás hiányosságai is, melyek az egyes esetek megoldását nehezítik.

E körbe tartozónak tekinthetjük részben a kiközösítés különféle formáit, melyek olykor fizikai bántalmazással is együtt járnak, máskor lelki sérüléseket okoznak a kiközösített és családja számára. Ilyen esetekben még a megállapodás ellenére is gyakran elkerülhetetlen az iskolaváltás, és az iskola számára jelentős szakmai feladat a kiközösítés „sikerének”, „eredményességének” kezelése. Igaz ez akkor is, amikor a kiközösített tanulóval, családdal szemben indokolt, jogos panaszok merültek fel, hiszen a kiközösítés ebben az esetben sem jelenthet jó mintát a „többség” számára, és különösen nem jelenthet precedenst, amellyel az intézmény „magatartása” kikényszeríthető. Az ilyen izoláció mögött nem ritkán a szülők sértettsége, a beilleszkedéssel szembeni bátorítása is áll, melyet szintén nehéz kezelnie az intézménynek, és amely kérdésekben sikeresen működhet közre egy mindenki által pártatlannak elfogadott személy: a közvetítő.

A magatartási-, közösségi problémák egyik körének feltételezett oka, hogy a tanuló kora, érettsége (testi, szellemi, érzelmi) jelentősen eltér a csoport (osztály) többi tagjának átlagától, és az így „kilógó” tanuló viselkedése kirí, és akár akkor is deviánsnak minősül a többiek szemében, ha az más, saját korcsoportban már elfogadott (megtúrt) lenne. Az így izolálódott tanuló könnyebben lesz notórius hiányzó, verekedő, ellenszegülő, stb.

Iskola működésével, átszervezésével kapcsolatos ügyek

Több olyan megkeresés érkezett, amelyben szülők aggodalmukat fejezték ki az iskola bezárása, átszervezése miatt. 2009-ben is több nevelési-oktatási intézmény került bezárása csökkenő gyermeklétszám, vagy finanszírozási nehézségek miatt. A hozzánk fordulók közül akadt olyan iskola is, amely mediátort kért az OKSZ-től egy intézménybezárási megbeszélés levezetéséhez.

A közoktatási törvény rendelkezései szerint a fenntartónak számos jogosítványa van a közoktatási intézmények irányításával kapcsolatban. Ezen jogosítványok gyakorlása során azonban be kell tartania a jogszabályokban előírtakat. A fenntartói irányítás részletes szabályait a közoktatási törvény 102-106. §-ai tartalmazzák. Az önkormányzat, mint fenntartó – a jogszabályok keretei között – nagyfokú önállósággal rendelkezik az intézményi struktúra kialakításában, szervezésében. A közszolgáltatás megvalósítására hozott döntéseit kizárólag törvényességi okokból lehet felülbírálni. Az érintettek jogainak védelmét ebben az esetben egyrészt egy kötelező eljárási szabály, a véleményük beszerzése jelenti (közoktatási törvény 102. § (3) bekezdése szerint), másrészt az a törvényi követelmény (a 4. § (7) bekezdés a) pontja szerint), hogy az oktatásról továbbra is megfelelő színvonalon¹⁰ kell gondoskodni oly módon, hogy annak igénybevétele a tanulónak, szülőnek ne jelentsen aránytalan terhet¹¹. Hogy az intézmény átszervezése aránytalan teherrel jár-e, ennek eldöntéséhez a fenntartónak be kell szereznie a fővárosi, megyei önkormányzat – fejlesztési tervre épített – szakvéleményét, valamint a közoktatási törvény 88. § (6) bekezdés alapján az Oktatási Hivatal által nyilvántartott Országos szakértői névjegyzékben szereplő szakértő véleményét.

A fenntartói döntések másik korlátja, hogy a közoktatási törvény 102. § (9) bekezdése alapján a július-augusztus hónapok kivételével a fenntartó iskolát nem indíthat, továbbá iskolát, kollégiumot, óvodát nem szervezhet át, nem szüntethet meg, fenntartói jogát nem adhatja át, iskolai osztályt, kollégiumi csoportot, óvodai csoportot nem szervezethet át, és nem szüntethet meg, az iskola, kollégium, óvoda feladatait nem változtathatja meg.

A közoktatási törvény a fenntartó döntése ellen jogorvoslati lehetőséget is biztosít. A közoktatási törvény 84. § (12) bekezdése szerint ugyanis, ha a fenti jogszabályhelyekbe ütközik a fenntartói döntés, az megtámadható. A megtámadást három hónapon belül írásban kell közölni a fenntartóval. Amennyiben a fenntartó betartja a vonatkozó jogszabályokat, döntése nem jogsértő, ugyanakkor az oktatási szereplőknek komoly érdeksérelmet, konfliktusokat okozhat, ahol oktatásügyi közvetítőt vehetnek igénybe.

Sokszor érzik sérelmesnek azt a pedagógusok, ha egy intézményben nem az általuk leginkább támogatott pedagógus kerül az intézményvezetői tisztségbe.

¹⁰ A közoktatási törvény értelmező rendelkezései (121. § (1) bekezdés 22.) szerint megfelelő színvonalon való további gondoskodás: ha az új feltételek között folyó óvodai nevelés, iskolai oktatás, kollégiumi nevelés személyi és tárgyi feltételei megfelelnek a szabványoknak, a közoktatási törvény 1. és 3. számú mellékletében meghatározott előírásoknak, s továbbra is biztosítottak a meglévő pedagógiai szolgáltatások (pl. a nemzeti vagy etnikai kisebbségi óvodai nevelés, iskolai nevelés és oktatás a nyelvi környezetben; nem szűnik meg tagozatos oktatás, sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók sajátos nevelése és oktatása, tanulási nehézséggel küzdők nevelése, oktatása) igénybevétele.

¹¹ A közoktatási törvény értelmező rendelkezései (121. § (1) bekezdés 3.) szerint aránytalan teher: ha a gyermek, tanuló az óvodai nevelést, iskolai nevelést és oktatást lényegesen nehezebb körülmények között vagy jelentős költségnövekedés mellett tudja igénybe venni, figyelembe véve a gyermek, tanuló életkorát, sajátos nevelési igényét (pl. a változás miatt a nevelési-oktatási intézmény eléréséhez szükséges időtartam jelentősen megnövekszik; a nevelési-oktatási intézményt csak tömegközlekedési eszközzel, többszöri átszállással lehet megközelíteni). A nehezen megközelíthető iskola miatt több szülő is megkeresett minket, akiknek a fenti tájékoztatást adtuk, illetőleg tanácsoltuk, hogy kérjék ki a közlekedés-rendészet véleményét arról, hogy veszélytelenül megközelíthető-e az iskola.

Panaszában egy pedagógus általános iskolájában az intézményvezetői tisztség nem megfelelő betöltésével kapcsolatosan fogalmazott meg kifogásokat, összeférhetetlenséget. Tájékoztattuk a pedagógust arról, hogy a közoktatási törvény szerint az iskola vezetőjének kinevezése a fenntartó jogkörébe tartozik. Döntése meghozatala előtt köteles kikérni a pedagógusok, a szülők és a diákok véleményét. Törvényes lehetősége van azonban arra, hogy ne az érintettek által támogatott személyt nevezze ki, azaz a véleményezési eljárásban résztvevők álláspontja nem köti a képviselő-testületet a döntés meghozatalában. Az intézményvezetői megbízás feltételeit – amelyet a pályázati felhívásnak is tartalmaznia kell – a közoktatási törvény 18. §-a szabályozza részletesen, a kinevezés eljárási szabályait pedig a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény végrehajtásáról a közoktatási intézményekben szóló 138/1992. (X. 8.) korm. rendelet 5. § tartalmazza. Eszerint a magasabb vezetői beosztást nyilvános pályázat útján kell betölteni. A pályázati eljárás előkészítésével összefüggő előkészítő feladatokat - ide nem értve a pályázati feltételek meghatározását - a közoktatási intézményt fenntartó önkormányzat jegyzője, főjegyzője, más fenntartó esetén a munkáltató megbízottja (a továbbiakban: pályáztató) látja el. A pályázati felhívást –, amelynek kötelező tartalmi elemeit jogszabály határozza meg - az Oktatási és Kulturális Minisztérium hivatalos lapjában kell közzétenni.

A nevelőtestület a közoktatási törvény 57. § (1) bekezdésének i) pontja alapján a véleményezési határidőn belül alakíthatja ki szakmai véleményét a vezetési programról. A pályázati eljárásban lehetővé kell tenni, hogy a nevelőtestület mellett a vezető programjáról véleményt nyilvánítsa a szakszervezet munkahelyi szerve, továbbá, ha igényli, a pedagógus szakmai szervezet. A vezető megbízásával összefüggésben a közoktatási törvény 102. §-ának (3) bekezdésében biztosított véleménynyilvánítási jogával az iskolaszék, az iskolai szülői szervezet (közösség), az iskolai diákönkormányzat, továbbá - ha nem rendelkezik egyetértési joggal - a helyi kisebbségi önkormányzat (a kisebbség helyi szószólója, egyesülete), szakközépiskola, szakiskola esetén a fővárosi, megyei gazdasági kamara a véleményezési határidőn belül élhet.

A fentiek alapján a munkáltató intézményvezetői megbízást annak a személynek adhat jogszerűen, aki a pályázati feltételeknek megfelelt.

A közoktatási intézmények fenntartói között egyre nagyobb számban találunk az önkormányzatoktól (települési, megyei) eltérő szereplőket, alapítványokat, felsőoktatási intézményeket, egyházi szervezeteket. E fenntartók sajátos, az önkormányzatiaktól eltérő súrlódásokba bonyolódhatnak az általuk fenntartott közoktatási intézmény vezetőjével, tanáraival, vagy éppen a tanulók szüleivel. Ilyen esetekben is a vita gyakran transzformálódik jogi vitává, akár a Közalkalmazottak jogállásáról szóló törvény, vagy a Munka törvénykönyve alapján, vagy (vélt) különbségek miatt, akár a vezetővel szemben támasztott lojalitási, felelősségi, vagy éppen szakmai kérdésekből kifolyólag.

A fenntartói szerepek bizonyos esetekben mechanikussá, súlytalanná is válhatnak, ám mindez semmilyen problémát nem okoz addig, amíg az iskola a megszokott (intézményi, és nem pedagógiai) rutin alapján, minden érintett megalégedésére végzi feladatát. Ám

abban az esetben, ha valamelyik fontos szereplő személye megváltozik, kiesik a szerepkörből, távozik, a rutinok nem segítik át az érintetteket a kialakult helyzetben, konfliktus támad, ilyen esetben is segítséget adhat a külső, nem elkötelezett szereplő, amilyen az OKSZ is volt hasonló esetben.

Bizonyos esetekben az intézmény-átstrukturizáláshoz kapcsolódó probléma abból adódik, hogy az iskola tanára egyben a település képviselőtestületének is tagja, és ilyenkor jogi és morális összeférhetlenségi kérdések merülhetnek fel. Természetesen ez inkább a kistélepeken fordul elő, és ha ilyen esetben az iskola, vagy a fenntartó az Oktatási Hivatal tanácsát kéri, jobb eséllyel találja meg a lehetséges megoldási módok szélső határait, amelyeken belül szabad választások adódnak. Néhány esetben, amikor a hivatal úgy találta, hogy a probléma a felek közötti megegyezéssel orvosolható, javasolta az OKSZ igénybevételét a feleknek.

Az is előfordult, hogy egy fenntartói kulcsszereplő egyúttal az iskolai konfliktusban érintett gyermek szülője is volt, és e két nagyon eltérő szerep nehezen volt összeegyeztethető. Az így jelentkező feszültségek is egyeztetés során strukturálhatók voltak, a szükségletek racionalizálhatók, amely közelebb viheti a feleket a megoldáshoz, és főként elkerülhetővé teszi olyan károk okozását, amelyet egy rossz irányba fejlődő konfliktus okozhat a feleknek, vagy a vitában nem érintett csoportnak (tantestület, tanulók szülők) is.

Más esetekben hasonló körben merült fel a lépéskényszer szükségessége, de ennek oka, akut iskolai működtetési, finanszírozási vagy fegyelemsértési probléma volt, ahol az iskolához kapcsolódó szereplők (gyermekjóléti Szolgálat, családvédelmi szakember, védőnő, rendőrség, civil szerveződések) egész csoportja kereste a megoldásokat, ilyen „kerekasztal” meghívásának is eleget tett az OKSZ, ahol a csoport munkájának segítése jelentette a sajátos „harmadik fél” (facilitátor) feladatát.

A fenntartói problémák olykor a fenntartásban lévő több intézményt érintően egyszerre is jelentkezhetnek, igen megtisztelő feladat volt ilyen esetekben a fenntartó és az intézmények képviselőinek körében ismertetni a közvetítés lehetőségét, és ezen érintett körben a problémás eseteket (akár konkrét név nélkül) megvitatni, valamint az elvileg lehetséges megoldási technikákat számba venni. Ilyen felkérés is több érkezett az OKSZ-hez, amelyekben a meghívók elégedettségüknek adtak hangot a kapott segítséget illetően.

Felnőttképzés, felsőoktatási ösztöndíjak

Többen érdeklődtek ECDL-vizsgák felől: kiválthatja-e az érettségit, illetve az ECDL-vizsgaközpont által tartott pedagógus továbbképzések akkreditációja miként hosszabbítható meg. Tekintettel arra, hogy ez a felnőttképzés területéhez tartozó kérdés, azt

tanácsoltuk a hozzánk fordulóknak, hogy a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézetnél érdeklődjenek (www.nive.hu).

Egy felsőoktatási intézmény jelezte, hogy a BURSA ösztöndíjat nem utalta át számára a helyi önkormányzat. A Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjpályázat, amely az OKM Támogatáskezelő Igazgatóságának irányításába tartozik. Az OKMTI indítja el az ösztöndíjrészek utalását. A felsőoktatási intézmény a jogosultság ellenőrzését követően a hallgatói juttatásokkal azonos rendben intézkedik az intézményi ösztöndíjrész és a beérkezett önkormányzati ösztöndíjrész átutalásáról a támogatásra jogosult hallgató bankszámlájára. Az önkormányzat ezt az összeget nem tarthatja vissza saját fedezethiánya miatt.

FELSŐOKTATÁSI ÜGYEINK

Érdeklődések

A felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény nevesítette az OKSZ feladatait a felsőoktatás területén. Az azóta eltelt idő lehetővé tette a felsőoktatás szereplőinek, hogy megismerjék, tudatosítsák az OKSZ jelenlétét, feladatát, szerepét a felsőoktatás rendszerében. E szerep, ahogy más közvetítői intézmények megjelenése, gyökeresen új szemléletként jelent meg az adott szakterületen, és csak nagyon óvatos közeledés volt megfigyelhető az alternatív vitarendező eljárások irányába. Ez volt érvényes a felsőoktatási területre is, ezzel együtt, ennek eredményeként érzékelhetően nőtt az OKSZ-hez a felsőoktatás területéről érkező megkeresések száma.

Egy felvételiző hallgató kereste meg a Szolgálatot azzal a kérdéssel, hogy a felvételi eljárásért befizetett illeték visszajár-e a felvételizőnek, ha a felvételi szakképzési forma nem indul. Tájékoztatuk, hogy a hivatalos érdemi választ a [felvi.hu](http://www.felvi.hu) oldalon keresztül kaphatnak felvételizők: http://www.felvi.hu/felveteli/felveteli_segitseg/ugyfelszolgalat

A felvételi eljárással kapcsolatos általános kérdésekben a 189-es számon a Kormányzati Ügyféltájékoztató Központ ad tájékoztatást. Konkrét, jelentkezést érintő kérdésben az Educatio Kft. ügyfélszolgálatára segíthet: 06/1-477-31-31.

A felsőoktatás területéről érkező hallgatói kérdések, panaszok, felkérések általában az értékeléssel, vizsgáztatással kapcsolatosak. Az ügyek nagy részében a szabályozási hierarchia rendszere merül fel kérdésként a hozzánk forduló hallgatókban, vagyis a törvények, rendeletek, az intézményi belső szabályzatok kapcsán a tanszéki, kari, egyetemi (intézményi) szabályozás szintjeinek hierarchiájában a méltányosság, a belső szokásjog ereje a kérdéses, valamint az, hogy melyik norma előíró (parancsoló, tiltó) jellegű, melyik megengedő akár a hallgató, akár a döntéshozó számára. A megengedő szabályoknál a hallgatók legtöbbször azt sérelmezték, hogy az intézményvezetés, nem konstruktív módon

próbálta megoldani problémáikat, illetve panasz érkezett arra is, hogy a döntéshozó méltányossági jogkörében eljárva indokolás nélkül utasítja el a hallgatói kérelmet.

A Bologna-rendszer előtti hallgatói jogviszonyok

Komoly problémaként jelentkezik, hogy az intézményekben azok a hallgatók (évfolyamok, csoportok), amelyek tanulmányaikat még a korábbi – „bolognai” rendszer előtti – szisztémában kezdték meg, és valamilyen oknál fogva elmaradásaik keletkeztek, azt nehezen tudták bepótolni. Az ilyen esetekben az intézmény egyedi megoldásai jelenthetnek megoldást, azonban addig, amíg erre nincs szükség, nem is vezetnek be a megoldási formákat az intézmények. Amikor az igény felmerül, a hallgató(k) és az intézmény eltérő megoldásokat tart kivitelezhetőnek és elfogadhatónak. Ilyen esetben is volt sikeres közvetítés a felek között 2009-ben az OKSZ gyakorlatában.

Hiányzó tanegységek

Más esetben a fentihez valamelyest hasonló problémák merülnek fel akkor, ha valamelyik hallgatónak tárgy-elmaradása keletkezik úgy, hogy a tárgy utólagos pótlása nem lehetséges. Egészen sajátos problémát jelent pl. a testnevelés tárgy teljesítésének hiánya, hiszen nem lehet az államvizsga előtt hirtelen bepótolni az elmaradásokat. Ilyen esetben is a felek megegyezése jelenthet megoldást.

Képzés szervezetlensége, nem indított képzések

Komoly problémát okozhatnak azok a szakok, amelyek a tervezettnél sokkal kisebb létszámmal indulnak, vagy nem is indulnak. Az egyik esetben a szak szervezésében, az oktatás gyakorlati megvalósításában bekövetkező módosulások nem feltétlenül egyeztek a hallgatók igényeivel és elvárásaival, a másik esetben konfliktus lehet, a sikeres felvételi eljárás költségei visszatérítésének kérdése is.

Betegség, fogyatékoság, speciális körülmények iránti igények

A különleges nevelési igényű hallgatók a felsőoktatásban is kedvezményeket élvezhetnek mind a felvételi eljárásban mind a különféle értékelések során. A felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény 44. §-a, valamint a törvény végrehajtásáról szóló 79/2006. (IV. 5.) Korm. Rendelet 19. §-a alapján a felsőoktatásba történő felvételi eljárás során kedvezmények csak a sajátos nevelési igényű gyermekek számára járnak a tanulási képességet vizsgálói szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján, vagyis a beilleszkedési, tanulási, magatartási problémákkal rendelkező gyermekek számára ilyen

kedvezmények nem járnak nevelési tanácsadói véleményre. Ha a tanulónak középiskolában nem volt szakvéleménye, a képzési kötelezettségről és a pedagógiai szakszolgálatokról szóló 14/1994. (VI. 24.) MKM rendelet 29. § (12) szerint a sajátos nevelési igény megállapításának kérdésében a Szakmai Szolgáltató Intézmény jár el: Eötvös Loránd Tudományegyetem Gyakorló Gyógypedagógiai és Logopédiai Szakszolgálat, Szakértői és Rehabilitációs Bizottság és Gyógypedagógiai-Szakmai Szolgáltató Intézmény. A szakmai feladatra jutó folyó kiadásokból fakadó költségeket a vizsgálatot kérő, felnőttoktatásban részt vevő tanuló viseli.

Különlegesen érzékeny témakör a különféle akadályoztatások kérdése. A felsőoktatási tanulmányok sajátos határidőket, alkalomhoz, helyszínhez kötött beszámolási formákat és gyakorlatokat igényelnek. E teljesítések ugyanakkor átmeneti betegség, vagy tartós fogyatékoság okán jelentős akadályokba ütközhetnek, felvetve annak a lehetőségét, hogy az addigi befektetések hiábavalókká válhatnak, a tanulmányok befejezése ellehetetlenül. Másik oldalról az intézmény aggálya szerint a hiányosságok lehetetlenné teszik az adott szakma gyakorlását. E kérdések egyeztetésében rendszerint belép az egyenlő bánásmód sérelmének vélelme, és az Egyenlő Bánásmód Hatóság bevonására is sor kerül. Az OKSZ az EBH-val kialakított szakmai együttműködése révén ilyen esetekben is tudott segíteni a felek közötti kommunikáció javításában, illetve a kölcsönösen elfogadható megoldás keresésében.

Munkaviszonnal összefüggő kérdések

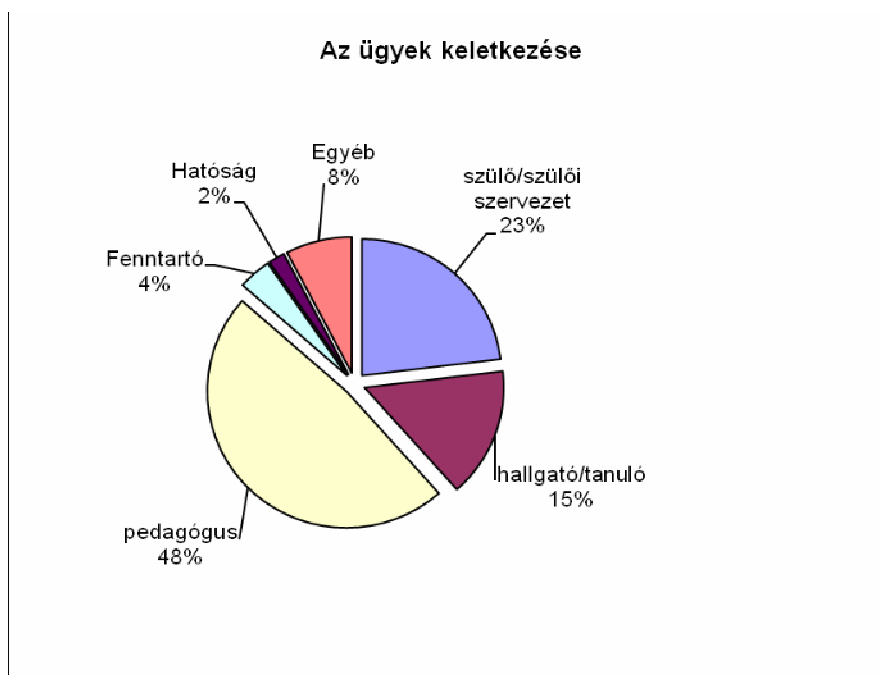
A felsőoktatásban jelentkező ügyek másik csoportja az oktatók, alkalmazottak körétől érkezett, amelyek döntően munkaügyi, illetve olyan személyes kérdéseket vetettek fel, melyek az alkalmazás, a munkaviszony fenntartása, vagy megszüntetése, a munkakörülmények biztosítása, vagy éppen a bizalom, a személyes együttműködés képességével kapcsolatosak. E kérdések első megközelítésre gyakran beszűkülnek a munkajog kérdéseire, és csak a közvetítés során derül fény az érdekek szélesebb körére, az együttműködés gátjaira, akár az együttműködés további fenntartása, megújítása iránti érdekeltségekre. Volt olyan eset, amikor a foglalkoztatás feltételei a feleken kívüli okoknál fogva váltak kérdésessé, és ilyen esetben a felek gyakori reflexe, hogy a körülményt a másik fél szándékának tudják be, és máris a felelősség áthárításánál, az önigazolás valamilyen formáinál találják magukat. Ilyen esetekben még az elkerülhetetlen változtatások módja, fogadtatása is lényegesen javulhat, ha a felek közösen elfogadható megoldást keresnek, és ebben sokat segíthet a „harmadik fél”. Más esetekben a viták valamilyen együttműködési zavarból, bizalmatlanságból, fals információból keletkezettek, és azok valamilyen munkajogi nézőpontokká transzformálódtak. Ebben az esetben már nagyon nehéz az eredeti okokhoz visszatérni, a megoldásokat abban a körben megkeresni, de ebben is segíthet a külső pártatlan segítő bevonása.

2009-ben azt tapasztaltuk, hogy a felsőoktatási intézmények ma már jobban igénylik az

alternatív vitarendezési eljárások alkalmazását (bár kevésbé felkészültek ezen eljárások használatára), mint a korábbi években. Az ügyek kezdeményezői döntően a hallgatók, oktatók, vagy alkalmazottak voltak, de valamennyi ügyben az intézmények részéről is elfogadható, méltányosnak és jogszerűnek tekintett megoldások születtek.

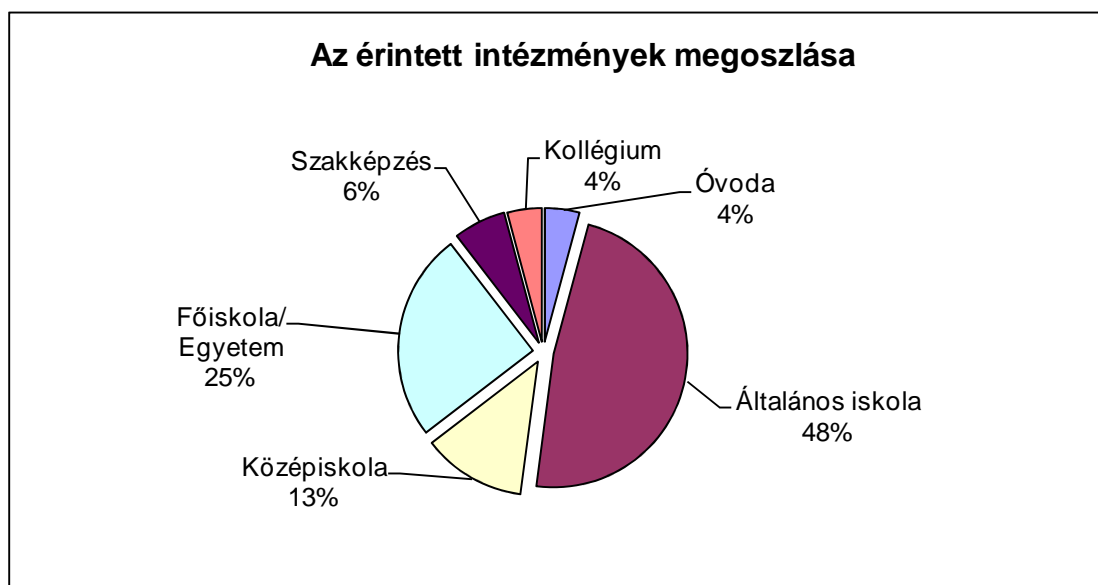
Ügyeink statisztikája

Az ügyek keletkezése

Az ügyek kezdeményezői legnagyobb arányban 2009-ben is a pedagógusok voltak, és ez jelzésértékű abból a szempontból, hogy az ő szerepük igényli leginkább az eljárás alkalmazását és megismertetését is, amire nagy szükség lenne a pedagógusképzésben, és a továbbképzésekben egyaránt. Nagy számban voltak 2009-ben olyan esetek, ahol a pedagógus a konfliktushelyzet értelmezésében, lehetőségeinek feltérképezésében, a tárgyalás kezdeményezéséhez várt segítséget, és ha ezek áttekintésében, a lehetséges lépések végiggondolásában segítséget kapott, már nem feltétlenül kellett a közvetítői eljárást megkezdeni, hanem maguk is meg tudták oldani a problémákat. Az OKSZ szerepe ilyen esetekben nem a vita tárgyának szakmai részére irányul, hanem a vitás helyzet megítélésére, arra, milyen konfliktuskezelési lehetőségek vannak, illetve milyen jogérvényesítési fórum elé érdemes vinni az ügyet. Az ilyen helyzetekben gyakran kaptak a pedagógusok jogi segítséget az OKSZ jogász munkatársaitól.

Az érintett intézmények megoszlása

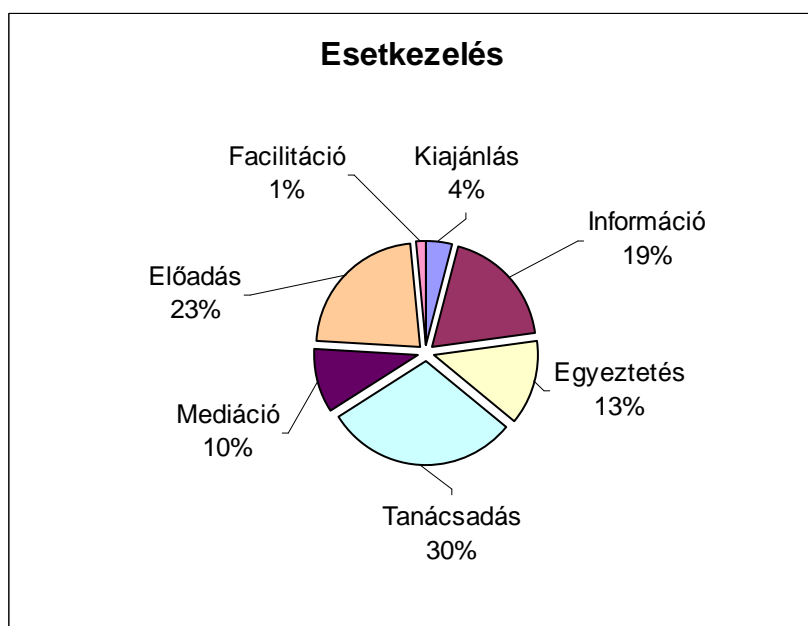

Az érintett intézmények típusa szerinti megoszlás jól jelzi, hogy továbbra is a közoktatási területek vannak túlsúlyban, ez a tapasztalat már korábban felvetette az oktatásügyi közvetítés közoktatási területre vonatkozó magasabb szintű szabályozásának indokoltságát, külön rendeletben való szabályozását, amelynek jogalkotási egyeztetései már zajlanak, de sajnos mindeközéig nem került sor az oktatásügyi közvetítési Szolgáltatárról szóló rendelet hatályba léptetésére. A jogi szabályozottság megvalósult annyiban, hogy az Oktatásügyi Közvetítési Szolgálathoz fordulás joga mára rögzítésre került a közoktatási törvényben.

A felsőoktatási intézmények ma már jobban igénylik az alternatív vitarendezési eljárások alkalmazását (kevésbé felkészültek ezen eljárások használatára), mint a korábbi években, 2009-ben kétszer annyi felsőoktatási konfliktust jeleztek az OKSZ-nél.

Magyarázatra szorul, hogy egy igen gyakori érintett intézménytípus, a fenntartók csoportja, miért nem szerepel ezen az ábrán. Az ügyek jelentős arányában - mintegy negyedében - érintett az oktatási intézmény fenntartója, de az ábrában feltüntetve eltakarná azt a megoszlást, hogy milyen intézmény fenntartójáról van szó (óvoda, általános iskola, stb.). Fontos meglátásunk, hogy egyre kevésbé tapasztalunk tartózkodást a fenntartók részéről, és több, jellemzően a legnagyobb horderejű ügyekben fordultak hozzánk. Ilyennek tekinthetjük, amikor egy település oktatási szerkezetének, oktatási intézményrendszerének átszervezése a kérdés, több, vagy valamennyi intézmény részvételével. Meg kell mondanunk, hogy ezekben az esetekben tapasztaltuk a Szolgálat legnagyobb hatékonyságát, ugyanis általában sikerült azt a „közös nevezőt” megtalálni, amelyre építve még az érdeksérellemmel járó döntések is elfogadhatónak, méltányolhatónak bizonyultak, másfelől éppen ezen, közösen elfogadható alapok következtében, gyakran mód nyílik kisebb érdeksérellemmel járó, az érintettek szándékainak jobban megfelelő döntések meghozatalára is.

Az esetek kezelése, alkalmazott eljárás

Az esetek kezelésének módja tekintetében elmondható, hogy az alternatív vitarendezési eljárások közül a (vitára vonatkozó) tanácsadás, a közvetítői eljárás (mediáció), és az egyeztetés (békéltetés) a meghatározó Szolgálat vitarendezési tevékenységében. Ahogy ezt korábban említettük, a tanácsadás (ez általában a legrövidebb eljárás, egy-két alkalom), sok esetben elégséges segítség a vita megoldásához.

A **mediáció** vagy közvetítői eljárás formálisabb, mint az úgynevezett békéltetés. A mediáció során a felek a közvetítő (mediátor) tevékenységének célja, hogy a vitában álló felek között a bizalmat és a kommunikációt helyreállítsa, és ezáltal az oktatásügyi vitát feloldja. A közvetítés olyan sajátos konfliktuskezelő, vitarendező eljárás, amelynek célja a felek közötti vita rendezésének megoldását tartalmazó írásbeli megállapodás létrehozása. 2009-ben a mediációt általában szóbeli megállapodásokkal sikerült lezárni.

Az **egyeztetés** (békéltetés) olyan közös megbeszélés, amely kevésbé formális szabályok szerint zajlik, mint a közvetítői eljárás, valamennyi érintett fél részt vesz benne (előfordul, hogy nem egyszerre). Ide sorolhatjuk azokat az eseteket, ahol nem kifejezett konfliktus váltja ki a kezdeményezést, hanem az együttműködés javításának igénye. Szokás az ilyen részvételt adott feltételek fennállása esetén moderálásnak is nevezni.

Azokban az esetekben, amikor egyeztetésre került sor, a konfliktus megnyugtató módon rendeződött. 2009-ben a közvetítői eljárásainkra rendszerint elmergesedett vitás ügyekben kerül sor, ezért nem sikerült a feleknek minden esetben megállapodásra jutni. Ahol a felek megállapodtak, együttműködésre is képesek voltak a jövőre nézve.

A tárgyalási napok számát tekintve az ügyek fele 1 napos tárgyalást kívánt meg, azonban az összetettebb ügyeknél nem volt ritka 6 naptól több hónapig tartó megbeszélés-sorozat. A

tárgyalási napok között jelentős időráfordítást igényel a tárgyalások előkészítése, a felekkel folytatott külön megbeszélések, a szakértőkkel folytatandó konzultáció. Ilyen szakérői segítséget gyakran kapunk az OKM munkatársaitól, vagy más minisztériumok állami szervezetek (Oktatási Hivatal, Igazságügyi Hivatal, Egyenlő Bánásmód Hatóság, stb.) munkatársaitól.

Olyan ügyekben, ahol csak **tanácsadás** a feladat az ügy bonyolultságától függően lehet egy, de több nap is az ügy kezelésére szánt idő. Ha a panaszosok csupán információt kértek általában elég volt egy alkalom is az ügy rendezésére.

Kijánlásra nagy tömegben akkor került volna sor, ha tematikus sajtófigyelés segítené az OKSZ munkáját. Több esetben, ahol kijánlásra sor került, ott az OKSZ-t tanácsadói minőségében kérték föl a vitás felek, és ezek az ügyek a tanácsadás pontban szerepelnek.

Fentebb már említettük, hogy 2009-ben elfogadóbbak voltak a nevelési-oktatási intézmények fenntartói a konfliktus-kezelés iránt, és többen keresték meg az OKSZ-t olyan – a település nagy részét érintő - oktatási problémahalmazzal, amely igényelte egy oktatási konfliktuskezeléssel foglalkozó **plenáris előadás** megtartását. 2009-ben 16 ilyen előadást tartottunk, amelynek keretében az érintett oktatási szereplőkkel közösen tekintettük át a rendelkezésre álló lehetőségeket.

Távolabbi céljaink

2010 folyamán mintegy 60 olyan rendezvényen vettek részt az OKSZ munkatársai, ahol az OKSZ működéséről, feladatairól, az alternatív vitarendezés, konfliktuskezelési módszerek bemutatásáról tartottak tájékoztató prezentációkat, és ezeknek igen kedvező volt a fogadtatás, például az OFI által rendezett Állampolgársági Részvétel Hetén és Szakközépiskola Jövője című konferencián is.

A jövőben szeretnénk az OKSZ elérhetőségét javítani, és ezzel megkönnyíteni az oktatási szereplők számára a szolgáltatás igénybe vételét, ezért a velünk szakmai együttműködésben lévő, oktatási ügyekkel foglalkozó intézményekkel ügyterelési protokollt kívánunk kialakítani. Az intézmény széles értelemben véve értendő, beleértve a különféle hatóságokat, önkormányzatokat, szakmai és civil szervezeteket is. Természetesen az együttműködés fejlesztésének legjobb módja a közös tapasztalat. Az első közös - eddig minden esetben kedvező – tapasztalatok további együttműködést eredményeztek. 2009 folyamán több ügy kapcsán működött együtt az OKSZ az Oktatási Jogok Biztosával, az Oktatási Hivatallal és az Egyenlő Bánásmód Hatósággal. Ezen együttműködések érzékelhetően növelték az OKSZ ismertségét és elfogadtatását, de meg kell állapítani, hogy a magyar oktatásügyet még nem hatotta át az alternatív vitarendezés ismerete és alkalmazása, pedig az igazi cél egyértelműen ez.

Tervezzük továbbá, hogy az egyetemi szintű tanárképzésbe és tanár-továbbképzésbe együttműködési megállapodás keretében szakmai tapasztalatainkat bevonjuk.

Véleményünk szerint oktatáspolitikai szempontból elengedhetetlen a gyerekekkel foglalkozó szakemberek (pedagógiai szakszolgáltatás, gyermekvédelmi szakemberek, rendőrség bűnmegelőzési, ifjúságvédelmi szakemberek, civil szervezetek) helyi és kistérségi szintű együttműködése, ezért ennek elősegítésében aktív részt kívánunk vállalni 2010-ben.

A növekvő közvetítést igénylő estre felkészülve célunk továbbá egy oktatásügyi közvetítői szakmai adatbázis létrehozása, amely oktatási területen járatos mediátorok és konfliktuskezelést segítő szaktanácsadók névjegyzékét tartalmazza. Ezt kiegészítendő aktívan részt vállalunk az oktatási konfliktuskezelésre vonatkozó jogi szabályozás kialakításában. A szabályozás hiánya erősen érezhető a Szolgálat működtetésében, a szenzitív adatok kezelésének területén, valamint a munkaügyi tárgyú konfliktuskezeléseknél, ahol az OKSZ-t igénybe vevő felet semmilyen garancia nem véd a munkáltatója felől érkező fenyegetésekkel szemben.

Budapest, 2010. január 31.

.....
Sárközi Gabriella

STATISZTIKA

az Oktatásügyi Közvetítési Szolgálat 2009. évi eseteiről

ÜGYEK

Közoktatás	36 (3 ügy folyamatban)
Felsőoktatás	13
Felnőttképzés	2
Összesen:	51 ügy + 16 előadás tartása konkrét oktatási problémák kapcsán

AZ 51 ügy megoszlása

Bevont intézmények

EBH	4 ügyben
OJBH	6 ügyben
OKM	3 ügyben
OBH	1 ügyben
OH	2 ügyben
NSZFI	2 ügyben
OME	1 ügyben
Zöldszámról érkezett:	2 ügyben
OFI-ból:	2 ügyben

FELEK

Fenntartó – intézményvezető	4 db
Fenntartó – szülő(k)	3 db
Fenntartó – pedagógus	2 db
Szülő – pedagógus	1 db
Pedagógus - gyerek	1 db
Szülők – osztály – iskola	1 db
Intézményvezető – szülők	1 db
Pedagógus/nevelőtanár – intézményvezető	5 db
Óvoda – szülő	2 db
Gyerek - gyerek	1 db
Egyetem/Főiskola – oktató	2 db
Hallgató – egyetem	8 db

ESETKEZELÉS

Információ	13 db
Tanácsadás	21 db
Mediáció	7 db
Egyeztetés	9 db
Facilitáció	1 db
Kiajánlás	3 db

INTÉZMÉNY TÍPUSA

Általános iskola	23 db
Középiskola	6 db
Kollégium	2 db
Főiskola/egyetem	12 db
Óvoda	2 db
Szakképzés	3 db

KEZDEMÉNYEZŐ

Pedagógus	25 db
Szülő/szülői szervezet	12 db
Hallgató/tanuló	8 db
Fenntartó	2 db
Ügyvéd	1 db
Hatóság	1 db
Családsegítő	1 db
Egyéb	2 db

ÜGYEK TÉMÁJA

KÖZOKTATÁS

Gyermek magaviselete, agressziója, tanulási problémái	9 db
Intézmény működése, átszervezése	6 db
Munkaügy (képesítés, besorolás, jutalmazás, kinevezés)	6 db
Alternatív vitarendezési technikák iránti érdeklődés	5 db
Személyes konfliktusok	4 db
Gyermek-bántalmazás	2 db
Egyéb érdeklődések	4 db

Felnőttképzés

ECDL-vizsga 2 db

FELSŐOKTATÁS

Munkaügy 4 db
Fogyatékos hallgató oktatási problémája 2 db
Értékelés, vizsga 4 db
Intézményműködtetés 1 db
Tandíj 2 db

ÜGYEK HELYSZÍNE

Budapest 14 db
Alföld 11 db
Dunántúl 9 db
Pest-megye 7 db
Észak-Magyarország 4 db
Nincs adat 6 db

Vidék 31 db
Budapest 14 db
Összesen: 51 db

MELLÉKLET a 2009. évi beszámolóhoz

Az OKSZ munkájának és az alternatív vitarendezés szemléletének megismertetése, alkalmazásának, oktatásának elősegítése

Dátum	Rendezvény	Részvétel
2009. 01. 13.	MKDSZ rendezvény	Részvétel: Dr. Krémer András
2009. 01. 19.	Pázmány Péter Katolikus Egyetem – záróvizsga bizottság	Részvétel: Dr. Krémer András
2009. 01. 19-21.	MindenGyerek Konferencia	Részvétel és előadás tartása: Dr. Krémer András
2009. 01. 24.	Educatio-kiállítás	Részvétel: Dr. Krémer András
2009. 01. 29.	ELTE: Iskola és demokrácia Konferencia	Részvétel: Dr. Krémer András
2009. 01. 31.	Európai Demokratikus Iskolák Szövetsége Magyarországi Munkacsoportjának megalakulása	Előadást tartott: Dr. Krémer András
2009. 02. 05.	OFI Biztonságos iskoláért konferencia - Veszprém	Előadást tartott: Dr. Krémer András, részvétel: Dr. Sárközi Gabriella
2009. 02. 12.	OFI Biztonságos iskoláért konferencia – Debrecen	Előadást tartott: Dr. Sárközi Gabriella
2009. 02. 20.	Miskolci Egyetem Államvizsga - vizsgabizottság	Az általános és igazságügyi mediátorképzés, államvizsgabizottságának elnöke: Dr. Krémer András
2009. 02. 25.	Oroszlányi önkormányzat	Előadást tartott: Dr. Krémer András
2009. 02. 27.	Szegedi Bíróság – tájékoztató a mediációról	Előadást tartott: Dr. Krémer András
2009. 03. 20.	OITH – bírósági mediációs projekt – egyeztetés	Részvétel: Dr. Krémer András
2009. 03. 20-22.	Millenáris - OFI Gyermekeink jövője c. kiállítás	Részvétel: Dr. Sárközi Gabriella
2009. 03. 24.	Regionális szakképzési konferencia Balatonfüred, Hotel Flamingo	Előadást tartott: Dr. Krémer András
2009. 03. 28.	Szentlőrinc – kistérségi konferencia	Előadást tartott: Dr. Krémer András és Dr. Sárközi Gabriella

2009. 03. 31.	Regionális szakképzési konferencia Miskolc, Hotel Pannonia	Előadást tartott: Dr. Krémer András
2009. 04. 03.	Bírósági mediációs program – egyeztetés (MKDSZ irodája)	Részvétel: Dr. Krémer András
2009. 04. 07.	Jogi segítségnyújtás napja Konferencia	Előadást tartott: Dr. Krémer András
2009. 04. 98.	Regionális Szakképzési Konferencia, Kecskemét	Előadást tartott: Dr. Krémer András
2009. 04. 15.	OKRI mediációs munkamegbeszélés	Részvétel: Dr. Krémer András
2009. 04. 20.	Regionális Szakképzési Konferencia Gödöllő	Előadást tartott: Dr. Sárközi Gabriella
2009. 04. 23.	Regionális Szakképzési Konferencia Győr	Előadást tartott: Dr. Sárközi Gabriella
2009. 04. 24.	Regionális Szakképzési Konferencia SZEKSZÁRD	Előadást tartott: Dr. Krémer András
2009. 04. 27- 29.	Helyreállító Igazságszolgáltatás Konf. - IRM	Részvétel: Dr. Krémer András és Dr. Sárközi Gabriella
2009. 04. 29.	Regionális Szakképzési Konferencia Nyíregyháza	Előadást tartott: Dr. Sárközi Gabriella
2009. 05. 15.	Bírósági mediációs program – egyeztetés (MKDSZ irodája)	Részvétel: Dr. Krémer András
2009. 05. 15.	Corvinus Egyetem: Felsőoktatás és tudománypolitika c. konferencia	Részvétel: Dr. Sárközi Gabriella
2009. 05. 19.	Szombathely: pedagógiai nap az oktatási konfliktusokról	Előadást tartott: Dr. Krémer András és dr. Sárközi Gabriella
2009. 05. 20.	Siklós: konferencia az oktatási konfliktusokról	Előadást tartott: Dr. Krémer András Előadást tartott: Dr. Sárközi Gabriella
2009. 05. 21.	Szeged OFI-rendezvény	Részvétel: Dr. Krémer András
2009. 05. 29.	OPKM Kerekasztal	Részvétel: Dr. Sárközi Gabriella
2009. 06. 05.	Ability Park	Együttműködési megbeszélés: Dr. Krémer András és dr. Sárközi Gabriella
2009. 06. 06.	Szeged OFI-rendezvény, a személyközpontú mediációról	Részvétel: Dr. Krémer András és Dr. Sárközi Gabriella
2009. 06. 15- 16.	20 éves a sztrájk-törvény c. konferencia	Részvétel: Dr. Krémer András
2009. 06. 19.	OME-konferencia	Levezető elnöke: Dr. Krémer András
2009. 07. 06.	Szeged, képzés a személyközpontú mediációról	Részvétel: Dr. Krémer András és Dr. Sárközi Gabriella
2009. 07. 10.	Igazságügyi Hivatal, jogalkotási	Részvétel: Dr. Krémer András és

	egyeztetés (közvetítói tv. végrehajtási rendelete)	Dr. Sárközi Gabriella
2009. 08. 06.	Igazságügyi Hivatal, jogalkotási egyeztetés (közvetítói tv. végrehajtási rendelete)	Részvétel: Dr. Krémer András és Dr. Sárközi Gabriella
2009. 08. 25.	Szombathely, tanévnyitó konferencia pedagógusok számára	Előadást tartott: Dr. Krémer András
2009. 09. 04.	Igazságügyi Hivatal, jogalkotási egyeztetés (közvetítói tv. végrehajtási rendelete)	Részvétel: Dr. Krémer András és Dr. Sárközi Gabriella
2009. 09. 12.	BNV Oktatás Hete, Gyermekeink Jövője Kiállítás 2.	Részvétel: Dr. Krémer András, Dr. Sárközi Gabriella, Kalányos Zsolt
2009. 09. 16.	Budapest, Teleki Blanka Szakközép Erőszakmentes Mozgalom Tájékoztató nap	Előadást tartott: Dr. Krémer András és dr. Sárközi Gabriella
2009. 09. 22.	MKDSZ szakmai megbeszélés	Részvétel: Dr. Krémer András
2009. 09. 22.	Fellegi Borbála Könyvbemutató	Részvétel: Dr. Krémer András és Dr. Sárközi Gabriella
2009. 09. 25.	Állampolgársági Részvétel Hete – Dunapalota, OFI	Előadást tartott: dr. Sárközi Gabriella, Részvétel: Dr. Krémer András, Kalányos Zsolt
2009. 09. 28.	MKDSZ-képzés előkészítése	Részvétel: Dr. Krémer András
2009. 10. 7.	Szeged Erőszakmentes Mozgalom Tájékoztató nap	Előadást tartott: Dr. Krémer András
2009. 10. 14.	Dunapalota OFI Szakközépiskola jövője c. konferencia	Részvétel: Dr. Krémer András és Dr. Sárközi Gabriella
2009. 10. 16.	Kaposvár - Erőszakmentes Mozgalom Tájékoztató nap	Részvétel és előadás: Pospis Mónika, Petkes Szabolcs
2009. 10. 19.	Somogyvár - Erőszakmentes Mozgalom Tájékoztató nap	Részvétel és előadás: Pospis Mónika, Petkes Szabolcs
2009. 10. 21.	Szombathely - Erőszakmentes Mozgalom Tájékoztató nap	Részvétel és előadás: Pospis Mónika, Petkes Szabolcs
2009. 10. 26-27.	OBH Gyermejjogi Projekt Konferencia	Részvétel: Dr. Krémer András
2009. 11. 04.	Innováció Fórum	Előadást tartott: Dr. Krémer András
2009. 11. 15.	Makói Általános Iskola	Előadást tartott: Dr. Krémer András
2009. 11. 13-14.	Magyar Szociológiai Társaság éves konferenciája és közgyűlése	Részvétel: Dr. Krémer András
2009. 11. 16.	MKDSZ Klub-nap, jogpontok	Részvétel: Dr. Krémer András
2009. 11. 20.	ENSZ Gyerejjogi Egyezmény OFI-rendezvény	Részvétel: Kalányos Zsolt

2009. 11. 23-24.	MKDSZ-képzés	Részvétel: Dr. Krémer András
2009. 12. 01.	Kiskunhalas Ifjúsági Tanácsadó Iroda – városi diákszövetség	Előadást tartott: Dr. Krémer András
2009. 12. 01-03.	Bevezetés a személyközpontú mediációba – 30 órás tréning	Részvétel: Dr. Sárközi Gabriella
2009. 12. 15.	OPKM évvégi – OFI-rendezvény	Részvétel: Dr. Krémer András, Kalányos Zsolt és Dr. Sárközi Gabriella

A rendezvényeken kívül számos írott publikáció jelent meg az OKSZ-ről, részben az előadások írott változatoként, részben a sajtó vagy a rendezők által készített ismertetésként, illetve más közzététel formájában. Az OKSZ munkatársainak szakmai elismertségéhez számos cím és tagság járul hozzá.